

PEDAGÓGUSOK

LAPJA

LXVI ÉVFOLYAM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA ÉS HÍRLEVELE
2010. SZEPTEMBER 10.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

8-9.

NO COMMENT

Hoffmann Rózsa a béremelésről

Ami most számunkra reálisan kitűzhető cél, az az, hogy az ország gazdasági teherbíró képességének függvényében fokozatosan és mindig az átlagnál nagyobb mértékben emeljük a pedagógusok fizetését. *(Pedagógusok Lapja, 2010. június 10.)*

*

Szeretnénk egy külön pedagógus-béretáblát és egy pedagóguséletpálya-modellt bevezetni, amely a teljesítményt is honorálja. (...) A gyereklétszám, a csoportlétszám és a feladat alapján kell meghatározni, hány pedagógusra van szükség egy adott iskolában, a kiszámítás módját törvényben fogjuk szabályozni. Az államnak kötelessége az ingyenes közoktatás biztosítása, vagyis neki kell előteremtenie az ehhez szükséges forrásokat. De az iskola a helyi közösségé is, az önkormányzatnak így kötelessége fenntartóként anyagilag hozzájárulni a kiadásokhoz. *(Népszabadság online, 2010. június 26.)*

*

Mint minden dolgozó, így a pedagógusok esetében is a bérenek tükröznie kell a munka minőségét, ám erre akkor van reális esély, ha az alapfizetésük elegendő arra, hogy megéljenek belőle. Ma ettől még messze vagyunk, mert a tanárok 70 százaléka kényszerül különmunkát végezni, mivel nem jön ki a nettó 100 ezer forintos fizetésből. A minőségi munkát jobban kell díjazni, de először érezhetően emelni kell a bérszínvonalat a közoktatásban. A cél az, hogy a pedagógusok béremelése minden évben haladjon meg az átlagos béremelést, amitől néhány éven belül a tanárok fizetése az átlagbérszínvonal felett lenne. Hoffmann Rózsa reméli, hogy a jövő évi költségvetés már megteremti ennek az első garanciális feltételeit, de azt nem tudja megígérni, hogy már most szeptembertől lesz emelés. *(Inforádió, 2010. július 16.)*

*

Hoffmann Rózsa közölte, hogy a méltatlanul alacsony pedagógusbérek rendezésének forrásait ugyan még nem látja, de azt szeretné, ha a következő költségvetésben már legalább „gesztusértékű javítás”, azt követően pedig „látványosabb” emelés valósulna meg. E kívánság teljesülése természetesen annak függvénye, hogy az ország jövedelemtermelő képessége javul-e. A pedagógusokat oly módon kell megfizetni, hogy „tisztas értelmiségi átlagszínvonalon tudjanak megélni fizetésükből” – tette hozzá. *(Klubrádió, 2010. július 25.)*

*

Félreértelmezte a sajtó Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár szerint a szavait, melyek szerint jövőre „gesztusértékű” béremelésre számíthatnak volna a pedagógusok. A kereszténydemokrata politikus szerint a napokban tett nyilatkozata „nem bejelentés volt”, hanem szándékait ismertette, az átlag-béremelkedésen felüli emelést tartaná ugyanis kívánatosnak ahhoz, hogy a pedagógustársadalom életkörülményeit javítani lehessen. *(Népszava, 2010. július 28.)*

*

Kevesebb teher a pályakezdőknek, csökkentett munkaidő a nyugdíj előtt álló pedagógusoknak és akár fél éves fizetett szabadság a tanároknak. Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár a Magyar Nemzetnek megerősítette azt is, hogy néhány éven belül jelentős béremelést hajtanak végre a szférában. *(Somogyi Tv, 2010. július 31.)*

*

Nem egyszázalékos fizetésemelést ígértem, hanem azt mondtam, a pedagógusok béremelésének az átlag-fizetésemelésnél legalább egy százalékkal magasabbnak kell lennie már az első évben. Ezt első lépésként gesztusértékű intézkedésnek tartom. Később azonban nagyobb arányú béremelést tervezünk a pedagóguséletpálya-modell bevezetésével.

(Folytatás a 2. oldalon)

A TARTALOMBÓL:

Az érdekegyeztetést folytatni kell

Elhangzott, a szakszervezetnek nincs információja a kormány szándékairól, ezért az egyelőre szünetelő érdekegyeztetést újra be kell indítani. **3. oldal**

Paragrafusok erejében

A szakszervezet beadvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz a 98 százalékos különadóról szóló rendelkezés megsemmisítését kérve. **4. oldal**

PSZ-javaslat a pedagóguséletpálya-modellhez

A Pedagógusok Szakszervezete a célok megvalósítása érdekében kezdeményezi a kormánytól az ágazati kollektív szerződés megkötését. **5. oldal**

Az oktatás közszolgálat

Az I. Nemzeti Tanévnyitón, augusztus 29-én az oktatási államtitkár többek közt arról beszélt, a minisztérium, amint lehet, át kíván térni a pedagógusok fizetésének és járulékeinak központi, költségvetési folyósítására. **6. oldal**

Szakmai értékrend alapján változik az oktatás

De nem osztom azt a véleményét, hogy a mostani változtatás alapja ideológiai. Azt mondanám, hogy értékrendi. (Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár) **7. oldal**

Mi segít a bajba került gyerekeknek, fiataloknak?

A nemzetközi és az elszigetelten nálunk is megvalósítható programok alapján állítjuk, hogy azokban az esetekben, amikor az érintett, bűncselekmény elkövetésével veszélyeztetett gyerekek támogatása megfelelő, jelentősen csökkenthető az elkövetők és a visszaesők száma is. (Herczog Mária szociológus)

8. oldal

Új fejezet a NAT-ságában?

Ha az elődök „kivették”, mi majd – hivatkozással a kétharmados győzelemre – megmutatjuk erőnket, és visszarendezzük. (Trencsényi László, ELTE) **9. oldal**

Óvó néni, mi az a nemi sztereotípiá?

Kutatások sora bizonyítja, hogy a magyar társadalom nagyon sztereotíp módon gondolkozik a nemi szerepekről. (Tóth Olga tudományos főmunkatárs, MTA) **10. oldal**

PL-útmutató

A 2010/2011 tanév legfontosabb időpontjai

In memoriam Priol Ödön (1938–2010)

Kollégáim és a magam nevében búcsúzom. Nagyon nehéz szólnom, hisz a fájdalom mindannyiunkat elgyengít. A sírás fojtogat, de a munkában együtt töltött, hosszú évekre, évtizedekre emlékezve igyekeztem erőt gyűjteni, hogy méltóképpen bocsássunk utolsó utadra. Tudom, te is így tennél.

Érdemeidről szólva talán a legfontosabb, hogy tanítóként, tanárként, igazgatóhelyettesként, majd 15 évig igazgatóként vezetted a diósvizslói Belevári Ferenc általános iskolát és napközi otthonos óvodát. Még az iskola neve is a te kutatómunkád eredménye. Több száz diák tudását gyarapítottad, formáltad jellemüket, házat emeltél nekik szorgalomból, tudásból, ösztönzésből, önzetlenségből. Olyan alapot adtál ennek a háznak, amelyre jövőt építhetünk, amely példát nyújt mindenkinek: nekünk, családodnak, a jövő nemzedékének. Meghatározó egyéniség voltál minden közösségben, így iskolánkban is. Tanítványaid is arra fognak emlékezni, milyen jól érezték magukat meghitt biológia-matematika-kémia óráidon. Sokat segítettél az iskolaszövetkezet fenntartásában, aktívan részt vettél a hozzá kapcsolódó mindennapi munkában. S mindezt azért tetted, mert elkötelezett voltál, voltak céljaid, elveid, melyekért harcolni is tudtál. Nem panaszkodtál sem fáradtságra, sem betegségre, küzdeni akarásoddal bizonyítottad, hogy céltudatos munkával semmi sem lehetetlen. Aztán jöttek a nyugdíjas, de nem a passzív piHENÉS évei. Gyakran visszajöttél közénk, tanácsaiddal segítettél volt kollégáidat, aktívan részt vettél a község életében. Volt időd a falu története mellett iskolánk történetét, múltját és jelenét összegyűjteni, majd könyv alakban megjelentetni.

Egész életed egy sajnálatosan meg nem örökíthető alkotás, de gyermekeidben, unokáidban, dédunokáidban tovább él. Lányod, Agnes kollégád lett, pályatársad, s a miénk is. Biztosak vagyunk abban, hogy az általad kitaposott, helyes úton sokan fognak még haladni. Több évtizeden át te vezettél bennünket, s most te kapsz szívünkben egy kedves kis zugot, ahol megőrizhetjük emlékeinket rólad. Értékes életed követendő számunkra, emberi tartásod, bölcsességed szívünkben örökre kitörölhetetlen.

A búcsúbeszédet Priol Ödön temetésén 2010. augusztus 25-én Schmidt Jenőné Pammer Erzsébet Gyöngyi nyugalmazott igazgató mondta el.

Búcsúzik volt szakszervezeti tisztségviselőjétől a Pedagógusok Szakszervezete Baranya Megyei Alapszervezeteinek Szövetsége.

Alkotó pedagógusok jelentkezését várjuk!

Sorsunk – mint minden emberé – az idő mélységesen mély kútjának vizébe merül. Ám élnek köztünk olyanok, akik napi munkájuk mellett tollal, ecsettel még egy vonalat húznak az öröklét falába, így téve tanúbizonyságot arról, hogy köztünk élnek. Nem akarnak hivatásos művészekké válni, mert elhivatott képviselői pályájuknak. Olyan pedagógusok ők, akik munka után alkotnak, és akik az alkotás által kiteljesedve a tanítványaik számára is szebbé teszik a mindennapokat. A Pedagógusok Lapja szívesen bemutatja őket és alkotásaikat is. Kérjük, hogy műveiket, rövid önéletrajzukat a milleii@pedagogusok.hu e-mailre vagy a Budapest 1417, Pf. 11 postacímre küldjék. A borítékra írják rá: „Alkotó pedagógusok”

Ebben a számunkban *Sebestyénné Varjú Anna*, anyanyelvünk ápolója és *Kaiser László* költő mutatkozik be a 18. oldalon.

(Folytatás az 1. oldalról)

Nézzé, elég csak kinyitni a napi sajtót, hogy lássuk, gazdaságunk, pénzügyi helyzetünk mennyire labilis, katasztrófaelhárítás folyik minden területen. Ilyen körülmények között az, aki egy generális, nagy pedagógusfizetés-emelésért szállna ma harcba, az ostoba ember vagy bohóc. Volt már ilyen is a politikai életben. Az utóbbi nem akarok lenni, az előbbi meg, remélem, hogy talán nem vagyok. (*Pedagógusok Lapja*, 2010. augusztus 11.)

*

Kiszámíthatóvá és biztonságosabbá tenné a pedagógusok életkörülményeit az oktatási államtitkár. Hoffmann Rózsa szerint garantálni kell, hogy a tanárok bére elérje, sőt meghaladja az értelmiségi átlagbért. (*Duna Tv*, 2010. augusztus 26.)

*

A következő tanévben kidolgozzák, és elindulhat a pedagógus-életpálya-modell – jelentette be Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár. Tegnap, budapesti „évnitó” tájékoztatóján célnak nevezte, hogy a pedagógusok az értelmiségi átlagbér fölött keressenek. Am források nincsenek. (*Világgazdaság online*, 2010. augusztus 27.)

*

Az állam garantálná a pedagógusok bérét, függetlenül attól, ki a fenntartó. Az egyházi iskolák és némely alapítványi intézmény még ezen felül is kapna támogatást – jelentette be Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár, aki „jóvátételt” ígért az egyházi iskoláknak. (*Népszabadság online*, 2010. augusztus 30.)

*

„Aki ilyen kiürült államkincstári vagy költségvetési helyzetben radikális béremelést követel, az vagy ostoba, vagy bohóc, mert egyszerűen nincs honnan.” Hoffmann Rózsa hozzátette: nagy fájdalom a számára, hogy ezt neki kell mondania, mert mindig azt képviselte, és képviseli ma is, hogy fel kell emelni a pedagógusok bérét. Ő azokat minősítette, akik lehetetlen helyzetben lehetlent követelnek. Hozzátette: ha valakit megbántott, attól elnézést kér. (*Délmagyar*, 2010. szeptember 2.)

*

Az oktatási államtitkár szerint kiforgatták a szavait, nem a pedagógusokról beszélt, amikor az ország jelenlegi nehéz helyzetére hivatkozva azt mondta, aki „ilyen költségvetési helyzetben radikális béremelést követel, az vagy ostoba, vagy bohóc”. (...) Kiemelte: a kormány látja, tarthatatlan az a helyzet, hogy míg az értelmiségi-átlagbér 300 ezer forint felett van, addig a pedagógus-átlagbér ennek a fele. A kormányzat tisztában van azzal, hogy a pedagógusok bérét rendezni kell, s ez is a szándékuk. Azt nem tudni, mikor lesz erre lehetőség, mert az országot eléggé romokba döntötte az elmúlt nyolc év rossz kormányzása, és kiürült a kassza. Nincs miből fedezni azokat a kívánságokat, amelyek jogosak – közölte. Hozzátette: a költségvetési számok készülnek, de abban biztos, 10 százalékos béremelésről nem lehet szó. (*Stip*, 2010. szeptember 7.)

PEDAGÓGUSOK LAPJA

A Pedagógusok Szakszervezetének hírlapja és hírlevele

Főszerkesztő: Millei Ilona

Technikai szerkesztő: Márfiné Bécsi Erika

Szerkesztőség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Telefon/fax: 322-8464

Levél cím: 1417 Budapest, Postafiók 11

Kiadja: a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája
1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Központi telefon: 322-8452-től 56-ig

Felelős kiadó: Galló Istvánné elnök

Internet: www.pedagogusok.hu; E-mail: pedlap@pedagogusok.hu

Terjeszti: a Pedagógusok Szakszervezete. Évi előfizetési díj: 4100 Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

AZ ÉRDEKEGYEZTETÉST FOLYTATNI KELL!

A PSZ Országos Vezetősége irányt szabó tanévnyitó ülést tartott

Megtartotta hagyományos, háromnapos tanév eleji ülését a PSZ Országos Vezetősége (OV) Balatonföldváron. A vezetőség tagjai a nyár folyamán elfogadott törvényváltozásokról hallgattak meg szakmai tájékoztatót, és részletesen megismerhették a szakszervezet ezekre adott reakcióit. A vezetőség kialakította álláspontját a fontosabb szakmapolitikai kérdésekről, kiegészítették és elfogadták a szakszervezeti érdekvédelmi feladatokat a 2010/2011-es tanévre, valamint megkezdődött a PSZ 2011. márciusi kongresszusának előkészítése.

Az Országos Vezetőséget dr. Szüdi János szakértő tájékoztatta a közoktatási és a pedagógusokat érintő törvényváltozásokról. Galló Istvánné, a PSZ elnöke a törvényváltozásokhoz kapcsolódó szakszervezeti lépésekről számolt be. A vezetőség megvitatotta a hallottakat, és közös álláspontot alakított ki a fontosabb szakmapolitikai

kérdésekről. A résztvevők a pedagógusbérről kapcsolatban aktualizálták saját, korábbi bérkoncepciójukat, és a PSZ elvárásaként elfogadták, hogy a ciklus végére a pedagógusbérek közelítsék az EU-s pedagógusbérek átlag 60 százalékát. A pedagóguséletpályamodell kapcsán elhangzott, a Pedagógusok Szakszervezete 2000. június 5-én már elfogadott a pedagógusok számára egy életpályaprogramot, azt a vezetőség a mai viszonyoknak megfelelően szintén aktualizálta (lásd: 5. oldal). Mindezzel kapcsolatban elhangzott, a szakszervezetnek nincs információja a kormány szándékairól, ezért az egyelőre szünetelő érdekegyeztetést újra be kell indítani. Ezután dr. Szüdi János előadását (melyet az utolsó oldalon olvashatnak) hallgatta meg a vezetőség.

Az Országos Vezetőség megkezdte a 2011-es alapszabály-módosító kongresszus előkészítését, ennek jegyében értékelte a PSZ működését, irányokat szabott meg a megválasztott alapszabály-szerkesztő

bizottság számára a PSZ új alapszabályának elkészítéséhez. Megalakította a szervezet alelnökének megválasztását előkészítő Országos Jelölőbizottságot, és megfogalmazta az alelnökjelölés alapelveit.

Az ülésen a szakszervezet elnöke tájékoztatta a vezetőség tagjait az árvízkárosult PSZ-tagok megsegítéséről is. A szakszervezet meghirdetett segélyakciója sikeresnek bizonyult, a kollégák 2 778 492 forintot gyűjtöttek össze. A beérkezett kérelmeket az elnökség 2010. augusztus 26-i ülésén elbírált, és differenciáltan, az elszenvedett károk súlyosságát figyelembe véve osztotta el. A döntés alapján 72 károsult részesült segítségben. Az elnökség és az OV is köszönetet mondott a segítőkész kollégáknak.

Mindezen túl a vezetőség tagjai számára Szabó Zsuzsa alelnök felelevenítette Borbély Szilvia előadását a jó szakszervezet kritériumairól, dr. Dudás Lilian megbízott alelnök aktuális jogi kérdésekről adott tájékoztatást.

„Aki ilyen költségvetési helyzetben radikális béremelést követel, az vagy ostoba, vagy bohóc”

A Pedagógusok Szakszervezete a pedagóguséletpálya-modell kialakításához tiz pontos javaslatot készített, ezt mutatta be a sajtónak Galló Istvánné, a PSZ elnöke szeptember 2-án. Ez többek közt azt tartalmazza, hogy a pedagógusok keresete a ciklus végére közelítse meg az unióban hasonló munkakörben foglalkoztatottak átlagkeresetének 60 százalékát, azaz a jelenlegi 160-170 ezer forintos keresetek 300-330 ezerre növekedjenek. Galló Istvánné elmondta, hogy javaslataikkal megkeresték az oktatási államtitkárságot is. Ebből kiderül, a pedagóguséletpálya-modellnek olyan perspektívát kell felvázolnia a pályára készülőknek és az ott dolgozóknak, ami garantálja a biztos megélhetést, és túl ezen tükrözi azt is, hogy az oktató-nevelő munka alkotótevékenység. (A PSZ pedagóguséletpálya-modellre vonatkozó javaslatát az 5. oldalon olvashatják.)

A sajtótájékoztatón a szakszervezet elnöke beszámolt a nyár folyamán elfogadott törvényt módosításokra adott szakszervezeti reagálásokról is (4 oldalunkon olvasható). Galló Istvánné azt is megjegyezte: „Nem ismert a kormány oktatáspolitikai koncepciója, a kormányprogram egy fejezete sem tartalmaz olyan címszót, hogy közoktatás.”

Furcsa firtora az életnek, hogy röviddel a sajtótájékoztató után a Kossuth Rádió Ütköző című műsorában Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár a béremelési igényekkel kapcsolatban úgy fogalmazott: „Aki ilyen kiürült államkincstári vagy költségvetési helyzetben radikális béremelést követel, az vagy ostoba, vagy bohóc, mert egyszerűen nincs honnan.” Hozzátette: nagy fájdalom a számára, hogy ezt neki kell mondania, mert mindig azt képviselte, és képviseli ma is, hogy fel kell emelni a pedagógusok bérét. Beszélgetőtársa, Hiller István volt szocialista oktatási miniszter megjegyezte, politikailag veszélyesnek tartja, hogy az államtitkár ilyen módon beszél a tárgyalópartnereiről. Hoffmann Rózsa válaszul azt hangoztatta: ő azokat minősítette, akik lehetetlen helyzetben lehetlent követelnek. Hozzátette: ha valakit megbántott, attól elnézést kér.

A PSZ elnöke Hoffmann Rózsa szavaira úgy reagált: a kijelentéssel az a baj, hogy az nem a követelést minősítette – amire lehet azt mondani, hogy túlzó vagy teljesíthetetlen –, hanem arra vonatkozott a kritika, aki a követelést megfogalmazta.

Hetvenezer aláírás a nyugdíjkorhatár emelése ellen

Az Országos Választási Bizottság (OV) augusztus 6-án elrendelte a nyugdíjkorhatár ügyében a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma (SZE) által gyűjtött aláírások hitelességének ellenőrzését. Erre 45 napja van a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalának. Ha az ellenőrzéskor legalább 50 ezer hiteles aláírást találnak, akkor az Országgyűlésnek újra kell tárgyalnia a nyugdíjkorhatár 62-ről 65 évre emeléséről szóló javaslatot. Mint ismeretes, a SZE épp ennek érdekében indította el országos népi kezdeményezését. Varga László, a SZE elnöke augusztus 4-én a szükségesnél 20 ezerrel több, 69 931 támogató aláírást adott le az Országos Választási Irodán (OVI). Ebből a Pedagógusok Szakszervezete 48 942 aláírást gyűjtött, amelyek közül 46 054 volt érvényes. Az aláírásgyűjtő ívet a SZE elnökétől Sári Miklós, az OVI nemrég kinevezett vezetője vette át. Az Országos Választási Bizottság (OV) által márciusban hitelesített országos népi kezdeményezés aláírásgyűjtő ívén az szerepel: „Alulírottak egyetértünk azzal, hogy a Magyar Köztársaság Országgyűlése tárgyalja újra a nyugdíjkorhatár 62 évről 65 évre történő emelését.” A jogorvoslati határidő lezárulta után ebben a témában indulhatott az aláírásgyűjtés, ami augusztus 5-én járt volna le, ám az aláírásokat már előző nap leadták.

PARAGRAFUSOK ERDEJÉBEN

Törvénymódosítások és a Pedagógusok Szakszervezetének reagálásai

Az új Országgyűlés megalakulása óta számos ponton módosult a Köznevelésről szóló 1993. évi LXXIX. törvény. A módosításokat kivétel nélkül országgyűlési képviselők kezdeményezték, azok nem átfogó, koncepcionális változást jelentenek, ugyanakkor több érdemi rendelkezést alapvetően az új oktatáspolitikai elképzelésekkel összhangban változtattak meg. A módosításokra a Pedagógusok Szakszervezete azonnal reagált. A módosításokat a kihirdetés sorrendjében közöljük.

Iskolák átadása egyháznak

Az elsőként megjelent köznevelés-törvénymódosítás azokat a helyi önkormányzatokat érintette, amelyek a fenntartásukban működtetett nevelési-oktatási intézményt egyházi jogi személy számára adták vagy adják át. Kivették a törvényből azt a passzust, amely idáig kötelezte az önkormányzatokat, hogy miután átadták a fenntartásuk alá tartozó iskolát az egyháznak, további öt évig finanszírozzák az állami alapszabványt kiegészítő támogatást az iskolák számára. (A jogalkotók így kívánták megakadályozni, hogy pusztán anyagi megfontolásból cseréljenek gazdát az iskolák.) Az önkormányzatok most minden további kötelezettség nélkül átadhathatják az egyháznak az intézményeket, mely aktust követően a jogviszony véglegesen megszűnik közöttük.

PSZ-REAGÁLÁS: A szakszervezet egyfelől nehezményezte, hogy egy ilyen horderejű törvénymódosítás kapcsán sem a betérjesztés, sem pedig az elfogadás előtt nem kérték ki a véleményét, másfelől pedig alkotmányosan aggályosnak találta a törvény szövegezését, így panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. A PSZ véleménye szerint az önkormányzati intézmények átvételének a megkönnyítése megbonthatja a jelenlegi ellátórendszert, hátrányos lehet a gyermekeknek, a tanulóknak és a pedagógusoknak. A PSZ nem látja biztosítottak azoknak a pedagógusoknak a jövőjét sem, akik eddig önkormányzati iskolákban tanítottak, egy esetleges átadás során viszont felekezeti hovatartozásuktól függően megválhatnak tőlük az egyházi intézmények. A PSZ szerint sérülhet a gyerekek és a szülők világnézetileg el nem kötelezett oktatáshoz való joga.

A fenntartói döntéshozatal változása a köznevelésben

A második köznevelés-törvénymódosítás a köznevelési intézmények átszervezésével, illetve a megszüntetésekkel kapcsolatos fenntartói eljárásra vonatkozik. A törvénymódosítás értelmében az intézmény-átszervezések, -megszüntetések, illetve egyes további fenntartói döntések esetében előírt véleményezési eljárásokat bizonyos feltételek fennállása esetében úgy is lebonyolíthatja a fenntartó, hogy nem közvetlenül, hanem az intézményvezető útján tesz eleget a véleményeztetési kötelezettségnek. A törvénymódosítás másik lényeges újdonsága, hogy későbbre tolódnak az intézmény-átszervezésre, -megszüntetésre vonatkozó fenntartói döntéshozatali határidők. A köznevelésről szóló törvény korábbi rendelkezései alapján a fenntartó az intézkedés tervezett végrehajtása évében május 15-ig hozhatott a nevelési-oktatási intézmény átszervezésével, fenntartói jogának átadásával, megszüntetésével összefüggő döntést. Az új rendelkezés a fenntartói intézkedés végső határidejét – intézkedési csoportokra bontva – meghosszabbította május utolsó munkanapjáig, illetőleg július utolsó munkanapjáig.

PSZ-REAGÁLÁS: A szakszervezet szerint a döntési határidők megváltoztatása megnehezíti a végrehajtás lehetőségét. Az egyeztetési eljárás átadása az intézményvezetők részére a felelős fenntartói döntéshozatalt veszélyeztetheti. A PSZ véleménye szerint az önkormányzatoknak indokolt minél korábban döntést hozni, illetve a döntéselőkészítést csak a lehető legkritikább esetben adják át az intézményeknek.

Buktatás, szöveges értékelés, nem szakrendszerű oktatás

A következő köznevelés-törvénymódosítást 2010. július 5-én fogadta el az Országgyűlés.

A szeptembertől életbe lépő változások rögzítik az évfolyamismétlés és a szöveges értékelés alkalmazásának feltételeit: a 2010/2011 tanévtől ismét lehetőség lesz második év végén, illetve a további évfolyamokon is arra, hogy a nevelőtestület szülői beleegyezés nélkül utasítsa évfolyamismétlésre a diákot. A módosított törvény rögzíti, hogy első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy

megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul. A módosított törvény alapján azonban az intézmények pedagógiai programjukban saját maguk határozhatnak arról, hogy a második év végétől a negyedik év félév végéig a szöveges értékelést vagy a hagyományos osztályzatos módszert használják-e, esetleg a kettőt együtt. Ugyanakkor iskolaváltásnál az intézmény a szülő kérésére köteles a tanuló félévi és az év végi minősítését osztályzattal is kifejezni. A törvénymódosítás harmadik fontos eleme a nem szakrendszerű oktatás 5–6. évfolyamon történő kötelező alkalmazására vonatkozó rendelkezés eltörlése. Az új szabályok értelmében kötelezően csak az 1–4. évfolyamon folyik nem szakrendszerű oktatás. Az 5–6. évfolyamon nem szakrendszerű oktatás maximum a kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozások 50 százalékában, csak az iskola döntése alapján folyhat.

PSZ-REAGÁLÁS: Az iskola döntési jogának bővítése támogatható kormányzati megoldás.

Iskoláztatási támogatás megvonása

Szeptembertől nem kapja meg az iskoláztatási támogatást az a család, ahol a gyerek ötven óránál többet hiányzik igazolatlanul az iskolából – így döntött június 28-án az Országgyűlés. A kormány a törvénymódosítással azt akarja elérni, hogy minden gyerek rendszeresen járjon iskolába.

PSZ-REAGÁLÁS: Először tisztázni kell, mikor felelős a szülő az igazolatlan hiányzásokért

A 98 százalékos adó bevezetése

A költségvetési szerveknél foglalkoztatottakat különadóra kötelezik. A különadó alapja a foglalkoztatási jogviszony megszűnésével összefüggésben kapott bevétel 60 napra számított, 2 millió forintot meghaladó része. E rendelkezések elfogadása esetén 98 százalékos adófizetési kötelezettség terheli a végkielégítést, továbbá az előző évről „áthozott” szabadságmegváltás összegét.

PSZ-REAGÁLÁS: A szakszervezet beadvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz a 98 százalékos különadóról szóló rendelkezés megsemmisítését kérve. A szakszervezet sérelmezi a jogszabály visszaható hatályát, valamint azt, hogy a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény alapján jogosan járó jövedelmeket terhelne különadóval.

A Pedagógusok Szakszervezetének javaslata a pedagóguséletpálya-modell kialakításához

A XXI. század magyar közoktatásügye megkívánja, hogy a pedagógusszakma viszsanyerje az őt megillető társadalmi megbecsülést. A szakma rangja biztosíthatja hosszú távon, hogy a pályára alkalmas és a nevelés-oktatás iránt elkötelezett fiatalok a pedagógushivatást válasszák. Ehhez foglalkoztatási biztonságra, biztos megélhetést nyújtó keresetekre és a szakmai kibontakozás lehetőségére van szükség.

A közoktatással szembeni elvárások megnövekedtek. A közoktatás működése kihatással van a nemzetgazdaság fejlődésére. Ezeknek a feladatoknak a fontossága és a végrehajtásban részt vevők felelőssége meg kell hogy jelenjen a foglalkoztatottak keresetében is. A közoktatásban szükséges reformokat nem lehet napi anyagi gondokkal küzdő pedagógusokkal és más, az oktató-nevelő munkát segítő szakemberekkel végrehajtani.

A Pedagógusok Szakszervezete nem csak az anyagi megbecsülést tartja fontosnak. Az oktatás és a nevelés alkotómunka, ezért a pedagóguspálya elképzelhetetlen az alkotás, a gondolkodás szabadsága és öröme nélkül. Ezért a Pedagógusok Szakszervezete kiáll az ehhez szükséges, a pedagógusokat megillető jogszabályok maradéktalan megőrzése mellett.

A Pedagógusok Szakszervezete ezért a következő intézkedések megtételét tartja szükségesnek:

1. A pedagógusok jövedelmének a nemzetgazdasági átlagot jelentősen meghaladó mértékű emelését oly módon, hogy a ciklus végére megközelítse az EU-hasonló munkakörben foglalkoztatottak átlagkeresetének legalább 60 százalékát. Ezzel egy időben szükséges minden, az oktató-nevelő munkát segítő, közoktatásban foglalkoztatott egyéb alkalmazott jövedelmének áttekintése és rendezése.

E célok megvalósításához elengedhetetlen az illetmények évenkénti emelése az inflációt legalább 10 százalékkal meghaladó mértékben. A közoktatásban dolgozók keresetemelkedése álláshelyek megszüntetésével nem járhat. Ki kell dolgozni a kötelező béren kívüli juttatások rendszerét.

2. Lényeges, hogy a költségvetés minél nagyobb mértékben biztosítsa az illetmények kifizetéséhez szükséges fedezetet a fenntartó helyi önkormányzatok részére, és ne sérüljön a közoktatási intézmények vezetőinek munkáltatói joga. Garancia szükséges arra, hogy ezt az összeget kizárólag a közoktatási intézményekben dolgozók javadalmazására lehessen felhasználni.

E célok megvalósítása érdekében a finanszírozás körébe be kell vonni minden kötelező foglalkoztatotti létszámot, a pedagóguslétszámot kifejező teljesítménymutatót a közoktatásról szóló törvény paramétereire kell igazítani, és a hozzákapcsolt költségvetési támogatás összegét a ciklus végére fel kell emelni 2 350 000 forintra legalább 3 350 000 forintra. Továbbá a költségvetési támogatást más célra fel nem használható összegként kell a fenntartók rendelkezésére bocsátani.

3. Az új kihívások végrehajtásához szükség van olyan szakemberek foglalkoztatására, akik megoldják azokat a feladatokat, amelyek végrehajtása nem tekinthető a nevelési-oktatási intézmények pedagógusai kötelezettségének, s amelyek ellátásához ma nem kötelező a fenntartónak álláshelyet biztosítani. A közoktatási intézményekben szükség van: pszichológusra, szociális munkásra, szabadidő-szervezőre, fejlesztő pedagógusra, gyermekvédelmi felelősre és más, ügyviteli, technikai dolgozókra.

E célok megvalósítása érdekében ismét kötelező létszámmá kell tenni az úgynevezett technikai létszámot, amely most csak ajánlott létszámként található a közoktatásról szóló törvényben. Tovább kell erősíteni létszámokban és finanszírozásban a szakszolgáltatásokat, a nevelési tanácsadást, a logopédiai ellátást, a továbbtanulási pályaválasztási tanácsadást, a gyógytestnevelést.

4. El kell ismerni a megszerzett tudást, az új ismereteket, a többletfeladat-teljesítést.

E célok megvalósítása érdekében minden új, a nevelő- és oktatómunkához többletet adó diplomát és szakképzettséget minden további feltétel nélkül illetményemelő tényezőként kell elismerni. Az úgynevezett százalékos illetményemelés összegét pedig legalább az illetményalap 25 százalékában kell meghatározni. A különböző pótlékok összegét a ciklus végére legalább 25 százalékkal, osztályfőnöki pótlék esetén 35 százalékkal, vezetői pótlék esetén 50 százalékkal meg kell emelni.

5. A képzés, továbbképzés az egyik garancia ahhoz, hogy a közoktatásban dolgozók hozzájussanak a legkorszerűbb ismeretekhez és tanítási módszerekhez.

E cél érdekében vissza kell állítani a pedagógus-továbbképzés költségvetésből történő támogatásának rendszerét.

6. A végzett munka színvonalának állandó emelése mindenki érdeke. Ezért az intézményi minőségpolitikának rangot kell adni.

E célok megvalósítása érdekében a minőségi munkavégzésért járó illetménykiegészítéshez külön költségvetési támogatást kell biztosítani, melynek összege a ciklus végére el kell hogy érje a 20 ezer/forint/fő/hónap összeget. A számításnál minden kötelező létszámot figyelembe kell venni.

7. A pedagógus-életpálya vonzóná tétele érdekében segíteni kell a pályakezdőket, és el kell ismerni a pályán lévők szakmai teljesítményét.

E célok megvalósítása érdekében külön pótlékrendszert kell kidolgozni a pályakezdőknél, illetve létre kell hozni egy szakmai cím- és az ahhoz kapcsolódó pótlékrendszert.

8. A pedagógusok munkakörülményeinek fokozatos csökkentése és a munkakörülmények javítása a minőségi munka elengedhetetlen feltétele. Meg kell teremteni a nevelés és oktatás egészséges, biztonságos feltételeit.

E célok megvalósítása érdekében az Oktatási Hivatal hatósági ellenőrzését ki kell terjeszteni a fenntartói intézkedéseket befolyásoló döntésekre, illetve az szabványokban és a kötelező eszköz- és felszerelési jegyzékben foglaltak megtartására.

9. A pedagóguspálya vonzóná tétele érdekében segíteni kell az érdekeltek lakhatáshoz jutását.

E cél elérése érdekében bővíteni kell a pedagógus-szolgáltatilakás, -szolgáltatásba hálózatát. Ki kell dolgozni a kedvezményes pedagógus-lakásépítési és -vásárlási hitelkonstrukciót, létre kell hozni egy központi pénzalapot, amelyből pályázat útján vissza nem térítendő támogatáshoz lehet jutni lakásvásárláshoz, -építéshez, -felújításhoz.

10. Figyelembe véve, hogy a közoktatásban végzett munka az átlagosnál nagyobb pszichés és fizikai megterheléssel jár, indokolt, hogy az érintettek az átlagosnál nagyobb védelemben részesüljenek.

E cél érdekében az egészségügyi ellátásban kerüljön kialakításra speciális szűrővizsgálati rendszer, és szükséges a kedvezményes nyugdíjba vonulás lehetőségének megteremtése.

A Pedagógusok Szakszervezete e célok megvalósítása érdekében kezdeményezi a Kormánytól az ágazati kollektív szerződés megkötését.

Balatonföldvár, 2010. augusztus 29.

PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE
Országos Vezetősége

AZ OKTATÁS KÖZSZOLGÁLAT

Új értékrendet akarnak kialakítani a szakma legszélesebb támogatásával

A rend, a munka, a család, a biztonság és az egészség jelenti ma a társadalom számára az alapértékeket, a közszolgálatot feladatának tekintő, új alapokra helyezett oktatás ezen értékek elősegítését szolgálja majd. A nevelés előtérbe kerülése, a pedagógusok helyzetének javítása és a tartalmi szabályozás köré épül az új kormány oktatáspolitikája. Minderről Hoffmann Rózsa, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium oktatásért felelős államtitkára beszélt augusztus 26-án.

Hoffmann Rózsa elmondta, a tanévkezdés mindig kiváltja a közvélemény érdeklődését, már csak azért is, mert legalább ötmillió embert érintő esemény, ám idén a kormányváltás miatt is felfokozott várakozás előzi meg. Mivel a választók nagy többsége úgy döntött, hogy a rend, a munka, a család, a biztonság és az egészség jelenti az alapértékeket, az oktatást is ezen értékek elősegítésének rendelik alá.

Leporolják a pedagógus-életpályamodellt

Az államtitkár asszony leszögezte, az új kormány közszolgálati feladatnak tekinti az oktatást, és nem szolgáltatásnak, ahogy az elmúlt két ciklusban tették. A közoktatásban a szakma legszélesebb támogatásával olyan új értékrendet kívánnak kialakítani, amelyre Európa épül, és amely nem gyökeres változást jelent, hanem visszatérést azokhoz a hagyományokhoz, amelyek erőssé és elismertté tették a magyar okta-

tást. Ezt szolgálja a nevelés előtérbe hozása, az osztályfőnöki munka támogatása, a klasszikus nevelési szinterek, mint például a kirándulások, szakkörök megerősítése.

Elhangzott: nem lehet javítani az oktatás helyzetén anélkül, hogy a pedagógusok helyzetén ne javítanának. Jövőjüket úgy kívánják kiszámíthatóvá tenni, hogy leporolják, és jövőre újraindítják a 2002-ben már elkészült életpályamodellt. A cél, hogy a pedagógusok tisztességes megélhetését, munkalehetőségeit biztosítsák, és hogy a pedagógusok bére minél előbb elérje, illetve meg is haladja az értelmiségi átlagbért. Ez a szándék, forrásokat jelenleg nem tudnak átcsoportosítani hozzá.

Mindezt kiegészíti majd a pályára való alkalmasság vizsgálata, illetve a pedagógus-továbbképzési rendszer erősítése. Hoffmann Rózsa úgy fogalmazott, negyedszázados hiányt old majd meg egy külső, objektív értékelő rendszer elindítása is. Ez – ideológiai kötöttségek nélkül – hasonló lesz ahhoz, mint ami a katolikus oktatásban már jelen van, és jól is működik.

A tananyagot csökkenteni fogják

Az államtitkár beszámolt arról is, hogy a tartalmi szabályozás keretében csökkenteni szeretnék a tananyag mennyiségét. „A nemzeti alaptantervben ismét lesz tartalom”, annyi, amennyi lehetővé teszi, hogy az ismeretszerzés és a kompetenciafejlesztés párhuzamosan megvalósítható legyen – fejlette ki. Hozzátette, szakítani kell néhány

olyan ismeretanyag oktatásával, amelyet évtizedek óta megszoktak az iskolák. Az iskolák profilját differenciálják, és ismét lehetővé teszik a tagozatok működését, ami bizonyos specializációt jelent. Ez különösen a természettudományos oktatás színvonalának erősítése miatt fontos, mert e területen vészhelyzet van. Egy-egy iskolatípusra két-három kerettantervet dolgoznak ki.

Az oktatási rendszer csak úgy változtatható, ha az oktatásügy legfontosabb aktív szereplői, a pedagógusok támogatják – mondta az oktatási államtitkár. Az iskolák autonómiáját az biztosítja majd, hogy a kerettanterv tíz-tizenöt százalékban helyet ad a helyi tantervnek.

A felsőoktatásban megkezdődik a Bolognai rendszer felülvizsgálata, ahol bevált, marad a kétciklusú képzés. A felvehető keretszámokat a jövőben meghatározzák majd.

Az I. Nemzeti Tanévnyitón, augusztus 29-én az oktatási államtitkár többek közt arról beszélt, a minisztérium amint lehet, át kíván térni a pedagógusok fizetésének és járulékainak központi, költségvetési folyósítására. A kormány megszünteti az egyházi intézmények hátrányos megkülönböztetését a finanszírozásban és a pályázati rendszerben, és lépéseket tesz a pedagógusképzés megújításáért, valamint a továbbképzési rendszer javításáért.

(Hoffmann Rózsa a változásokról interjút adott lapunknak. Ezt a 7. oldalon olvashatják.)

ÚJ ÉV, ÚJ SZABÁLYOK

A 2010/2011. tanév 183 nappól áll és 2011. június 15-én, szerdán fejeződik be. Az óvodákba 330 720 kisgyerek jár, az általános iskolákban 760 110, a szakiskolákban 126 260, a speciális szakiskolákban 9780, a gimnáziumokban 197 540, és a szakközépiskolákban 237 460 diák tanul. Az új tanév jó néhány jogszabályi változással indul. Ezekről Gloviczki Zoltán, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium közoktatásért felelős helyettes államtitkára számolt be augusztus 19-én.

Gloviczki Zoltán arról beszélt: reményeik szerint ez lesz az utolsó olyan tanév, amely szerdán kezdődik, és szerdán fejeződik be. A jövő évtől azt szeretnék, ha a tanév mindig hétfőn kezdődne, és pénteken fejeződne be.

Elmondta, a közoktatási törvény módosításának egyik fontos eleme a nem szakrendszerű oktatás kötelező jellegének megszüntetése az 5–6. évfolyamon. Az iskoláknak lehetőségük lesz rá, de ilyen jellegű órák legfeljebb csak a kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozások felében lehetnek. Visszavezetik a hagyományos osztályozást az általános iskolák 2. évfolyamától. Az iskolák ettől függetlenül dönthetnek úgy, hogy megtartják a csak szóveges értékelést, esetleg a kettőt együtt alkalmazzák. Ha

a diák iskolaváltásra készül, akkor a tanárnak jeggyel kell értékelnie a munkáját. Buktatni eddig csak szülői beleegyezéssel lehetett az alsó évfolyamokon, mostantól viszont a nevelőtestület dönthet erről második osztálytól.

Az óvodai nevelés alapprogramjában is lesz két változás. Az egyik ilyen a nemi sztereotípiákkal kapcsolatos, a másik a migráns gyermekekre vonatkozik. Ismét lehetőségük lesz a hat- és nyolcosztályos gimnáziumoknak arra, hogy szóbeliztessenek a középiskolai felvételik során, de annak eredménye csak 25 százalékban lesz beszámítható.

A helyettes államtitkár azt is elmondta: van olyan része a törvény módosításnak, amely csak két év múlva érvényesül. A 2013–2014-es tanévben például a kormány központilag fogja meghatározni, hogy az egyes felsőoktatási intézményekbe felvételizőnek milyen tárgyból vagy tárgyakból kötelező emelt szintű érettségit tenni.

Emellett lesznek olyan jogszabályok, amelyek nem az oktatási kormányzathoz tartoznak, de az oktatásra vonatkoznak. Ilyen például a három csapás törvény azon része, amely kiemelten védi a pedagógusokat, vagy a gyermekvédelmi törvény azon módosítása, amely iskolalátogatáshoz köti a családi pótlékot.

SZAKMAI ÉRTÉKREND ALAPJÁN VÁLTOZIK AZ OKTATÁS

Hoffmann Rózsa: Minden magyar gyerek legalább két nyelvet tanuljon

A közoktatási és a felsőoktatási rendszer szakmai alapja az a két kódex lesz, amelyek létrejöttében jobb- és baloldali szakemberek is részt vettek. Az elgondolásokat az oktatási államtitkár fórumokon kívánja egyeztetni a legfontosabb megyei, a szakszervezeti és a pedagógusszakmai szervezetekkel. Hoffmann Rózsa szerint új időszámítás kezdődött az oktatásban, ezért az eddigieknél simább, békésebb tanévre számít. Ugyanakkor kész arra, hogy több pénzt harcoljon ki az ágazatnak, mert úgy véli, ha az ország az oktatási rendszeren keresztül nem költ többet a gyerekekre, felemésztja a jövőjét.

– Új kormány, új elképzelések. A rendszer-váltás óta hatodszor változik az oktatás világa. Ráadásul a változtatások sosem mentesek az adott kormány ideológiai elkötelezettségétől. Államtitkár asszony, ön szerint elbírja ezt a magyar oktatás?

– Változtatni akkor kell, hogyha valami nagyon rosszul működik. A korábbi reformok egyértelműen rossz irányba lökték az oktatást. Csak azért megtartani azokat, hogy minden maradjon a régi, sokkal nagyobb történelmi hiba volna, mint változtatni. De nem osztom azt a véleményét, hogy a mostani változtatás alapja ideológiai. Azt mondanám, hogy értékrendi. Mégpedig az országban élők többségének értékrendjét követi. Mi áprilisban kétharmados többséget kaptunk, és ez az oktatással kapcsolatos terveink elfogadására is vonatkozott. Ez az, ami felhatalmaz és kötelez bennünket arra, hogy a kampány során ismertetett elképzeléseinket megvalósítsuk. A választás után – és erre húsz éve nem volt példa – szakemberekből álló csapatot hívtunk össze, akik nem egyórás látszategyeztetésen, hanem egymás egyhetes gyötrése után tettek le egy vitaalpnak szánt tervezetet az asztalra.

– Melyik oldal szakembereit hívták össze?

– Mindkét oldalét! Ha figyelte az internetet, akkor láthatta, hogy voltak, akik kifogásolták is, hogy a Fidesz–KDNP-kormány előkészítő munkabizottságában mit keres a köztudottan a másik oldalhoz kötődő X vagy Y. Mi azt hívtuk, aki készséget mutatott a munkára, és sokkal több embert, mint aki tudta vállalni az egyhetes bezártságot. Úgy tudom, szakmai alapon sokat vitatkoztak, de a legtöbb kérdésben egyetértésre jutottak. Én egy-két héten

belül megkapom a kész anyagot (a beszélgetés augusztus 11-én zajlott – a szerk.). Úgy gondolom, az, hogy a bizottságot nem ideológiai hovatartozás, hanem a szakmaiság és a jelentkezés alapján válogattuk össze, arra nézvést jó eséllyel kecséget, hogy a pedagógus-, a felnőtt-társadalom, a köz ügyei iránt felelősséget érző emberek nem nagyon fogják opponálni azt, amit teszünk. A közoktatási és a felsőoktatási rendszernek a szakemberek által kidolgozott, két nagy kódex lesz a szakmai alapja. Ám az egyeztetés nem ér itt véget, a terveket a szakszervezetekkel – akár egy, a nyár elejihez hasonló itteni találkozáson, akár a közoktatás-politikai tanács keretén belül –, valamint fontos pedagógusszakmai szervezetekkel, megyei fórumokkal is szeretném megvitatni. Az egyeztetések céljára szolgáló fórumok száma azonban nem lesz több száz, hisz minél több fórumot csinálunk, annál kevésbé biztosított az érdemi munka. Inkább legyen kevesebb fórum, de tényleg figyeljünk egymásra!

A döntések mellett szakmailag kell érvelni. Az én egész utam szakmai életút volt, és meggyőződésem, hogy ennek köszönhetem, hogy erre a posztra kerültem. Azt is tudom természetesen, ettől nem elválasztható, hogy tagja vagyok a két kormányzó pártnak, de a szakmai elképzelésekről ugyanúgy gondolkodom, mint korábban. Az már csak a gondviselés ajándéka, hogy az elgondolásaim teljes mértékben egyeznek a kormányzó pártokéival. Mi több, tapasztalataim szerint a szakma túlnyomó többségének véleményével is. Az más kérdés, hogy egyes politikai pártok néha szakmailag abszolút dilettánsan, valóban csak valamilyen pártideológia miatt próbálnak vagy próbáltak a múltban érvelni. Ami engem illet, pedagógiából tudományos fokozattal rendelkezem, több évtizeden keresztül tanítottam, van némi ismeretem a szakmáról, és meg tudom ítélni, hogy mi miért jó. Most is a szakmai útmutatást követem. Nem vagyok persze tévedhetetlen. Az oktatásügynek tehát nem kell attól félnie, hogy ismét valamiféle utópisztikus ideológiák mentén akarjuk átalakítani. Nem, mi meghatározott szakmai értékrend alapján tesszük a dolgunkat.

– Az értékrendet azonban sokan szeretnék alakítani. Szegedi Csanád, a Jobbik EU-parlamenti képviselője például a rovásírást szeretné kötelezően bevezettetni a magyar oktatásba...

– Joga van hozzá, hogy ilyen javaslatot tegyen, de nekünk nem áll szándékunkban a rovásírás kötelező oktatását bevezetni. Ám ha van olyan iskola, ahol megfelelően felkészült ember szakkörben vagy egyéb formában taníthatja, akkor nagyon jó, ha a gyerekek tanulják, hiszen a múltunk része. Székelyföldön minduntalan rovásírással találkozunk, ez is része a kultúránknak. De csak azért bevezetni kötelezően bármit, mert egy politikus úgy gondolja, szakmai dilettantizmus lenne, szétfeszítené az oktatási rendszert, még ha nemes ügyről van is szó. Úgyhogy tiszteletben tartva Szegedi Csanád javaslatát, kötelező rovásírás nem lesz. Mint ahogy kötelező angol- vagy oroszoktatás sem.

– Az angoltudás pedig nagyon is fontos lenne...

– Az idegen nyelven való írás-olvasás-beszéd igen. De miért legyen kötelező épp az angoltanulás? Itt élünk Kelet-Közép-Európában, nyelvi sokszínűségben, ahol alapvető értéknek kell maradnia a sokszínűség ápolása.

– Mert ma már például nem lehet angol nyelvtudás nélkül elhelyezkedni.

– Ez nem igaz. Vannak területek, ahová francia nyelvtudás nélkül nem lehet elhelyezkedni, van, ahová olasz nélkül, van, ahová német nélkül. Azt a korábbi egyoldalú orientációt, hogy mindenkinek oroszot kellett tanulnia, felváltani most az egyoldalú angol orientációval, szerintem, helytelen. Azt kellene elérni, hogy minden magyar gyerek legalább két nyelvet tanuljon, a nyolcosztályos és a hatosztályos gimnáziumokban pedig hármat. És abból lehet az egyik az angol. De hogy minden általános iskolás angolt tanuljon, mert a szülőkkel elhitetik azt a badarságot, hogy angol nélkül nem lehet a világban létezni, súlyos hiba volna.

– A nyári szünet alatt meghozott törvények, törvényjavaslatok gyakorlatilag felszámolták a liberális oktatási reformok jelentős részét. A buktatás, az osztályozás visszaállítása, a szóbeli értékelés megszüntetése, az óvodai nevelés alapprogramjában a nemi stereotípiákról szóló mondat megváltoztatása, a pedagógusra támadók börtönbe zárása, az iskolalátogatás hiánya miatti családipótlék-elvonás, a bünelkövető kiskorúak elzárása, a Nemzeti alaptanterv (NAT) iskolatípusonkénti alakítása – mind olyan intézkedés volt, amivel a pedagógusok, a szakemberek egy része elégedett volt, más része kritizálta.

(Folytatás a 13. oldalon.)

MI SEGÍT A BAJBA KERÜLT GYEREKEKNEK, FIATALOKNAK?

Az új kormány úgy határozott, ezentúl kiskorúakat is lehet egy hónapos, előzetes elzárásra ítélni, például lopásért. Szeptembertől a családi pótlékot – tanköteleseknél iskoláztatási támogatást – csak akkor fizetik ki, ha a gyerek nem mulaszt ötven órát igazolatlanul. Herczog Mária szociológus, cikkünk szerzője szerint az elzárás hatástalan, drága, és nem fogja visszatartani a gyerekeket a bűnelkövetéstől. Az iskoláztatási támogatás megvonása helyett a siker érdekében azt kell vizsgálni, ki miért nem jár iskolába, és hogyan lehetne pozitív módon ösztönözni a sikeres iskolai részvételt.

A parlament elfogadta azokat a jogszabály-módosításokat¹, amelyek alapvetően érintik a gyerekeket, a pedagógusok munkáját, és ebből következően a szakmai, módszertani kérdéseket is. Mivel nem készültek kutatások, adat- és hatáselemzés a döntések előtt, nagyon nehéz tényszerűen állítani, hogy a bevezetésre kerülő intézkedések segítenek majd a megcélzott problémákon, azt viszont biztonsággal állíthatjuk, hogy ellentmondanak a nemzetközi szerződéseknél, egyezményeknek, ajánlásoknak² és a már meglévő szakmai tapasztalatoknak, vizsgálati eredményeknek itthon és külföldön³.

2009-ben 10 029 fiatalkorú követett el bűncselekményt

Jelen cikkben az akár kis értékű – 20 ezer forint alatti – szabálysértést elkövető fiatalkorúak előzetes harmincnapos elzárásának lehetőségét elemezzük, és azt állítjuk, hogy amellett, hogy szakmailag nem indokolt, nem segíti a megelőzést, a bűncselekményekben érintettek visszaesésének elkerülését és a közösség érdekeit, nagyon drága is. Ennél hatékonyabb, eredményesebb és sokkal többeket elérő programokat lehetne abból a pénzből megvalósítani, amennyibe ezek az eljárások és elzárások kerülnek.

2009-ben 10 029 volt a fiatalkorúak által elkövetett ismert bűncselekmények száma, ami évek óta csökken. A fiúk aránya 84 százalék. A legnagyobb arányú a vagyon elleni cselekmény, lopásokat 3410-en, betöréses lopásokat 820-an, rablásokat 546-an követtek el, többnyire az utóbbiakat csoportosan. 1043 személy elleni, 1695 garázdaság, amely cselekmények súlya, értéke nem deríthető ki a statisztikákból⁴. A nem jelentett, illetve a rendőrségi eljárásba be nem kerülő esetek száma nagyon magas, nem mérhető, ilyenkor tehát biztosan más, közösségi programok segíthetnek csak.

Eredmény a személyre szabott programtól várható

A fejlett világ országaiban ilyen, vagy ennél nagyobb számú elkövetésről tudunk, és ott érnek el eredményeket a megelőzéssel, korai beavatkozással, ahol gondosan elemzik a kiváltó okokat, a legjobb, legeredményesebb programokat. Ezek minden esetben azt mutatják, hogy hasonlóan az iskolai erőszak esetekhez (ame-

lyek ugyancsak szerepelnek a fenti statisztikákban, ha rendőrségi ügy lett belőlük), csak a komplex, szisztematikusan tervezett, kivitelezett és rendszeresen értékelt programok segítenek, amelyeknek személyre szabottnak kell lenniük, és nemcsak az érintett gyerekekre, fiatalra, hanem családjára, iskolájára, szűkebb-tágabb környezetére is ki kell terjednie. Persze ezek a programok drágák, lassúak, de kiemelten nagy fontosságú, hogy nemcsak az érintett gyereket, fiatalot segítik, hanem mindenkit, ezáltal fajlagos költségeik lényegesen alacsonyabbak, mint a tervezett rendőri, büntető igazságszolgáltatási program, melynek becslésünk szerint az egy főre eső költsége a félmillió forintot is el fogja érni, sőt jelentősen meg is haladhatja, a segítségnyújtás és rehabilitáció költségei nélkül. (Ebbe az elzárás konkrét költségein kívül beleszámít a rendőrségi, ügyészségi, bírósági eljárás költsége is.) Szakmai szempontból az a jelentőségük a komplex programoknak, hogy segítik valamennyi gyerek sikeres beilleszkedését, az érintetteket nem rekeszti ki, hanem befogadásukat támogatja, olyan szociális készségeket erősít, amelyek alapvetően befolyásolják a közösség életminőségét. Egyúttal segíti a szakemberek, elsődlegesen a pedagógusok munkáját, a sokszor hiányolt eszközöket biztosítja azáltal, hogy egy másféle kommunikációt, együttműködést tanít meg, amelyben felnőtt és gyerek partneri viszonyban, demokratikus keretek között képes a közös célt, a gyerekek sikeres iskolai előmenetelét és a későbbi boldogulást szolgálni, összhangban a gyerekek jogaival, a felnőttek, a társadalom szükségleteivel. Gyermekek- és fiatalkorú elkövetőkről folytatott kutatásunk alapján kijelenthetjük, hogy a magyarországi közoktatás, szociális és gyermekjóléti alapellátás, valamint a gyermekvédelem és büntető igazságszolgáltatás jelen állapotában semmilyen módon nem szolgálja az eredményes megelőzést és korai beavatkozást.

A nemzetközi és az elszigetelten nálunk is meg tapasztalható programok alapján állítjuk, hogy azokban az esetekben, amikor az érintett, bűncselekmény elkövetésével veszélyeztetett gyerekek támogatása megfelelő, jelentősen csökkenthető az elkövetők és a visszaesők száma is. A kutatások, vizsgálatok, programelemzések metaanalízise – a korábbi és értékelt, elemzett programok összehasonlító vizsgálata – jól mutatja, hogy melyek a sikeres és eredményes formák, és mik nem működnek⁵. (Folytatás a 15. oldalon.)

¹ T/580. számú törvényjavaslat a közbiztonság javítása érdekében szükséges egyes törvénymódosításokról, www.magyarorszag.hu

² ENSZ-irányelvek a fiatalkori bűnözés megelőzésére, 1990, Európa Tanács (2000)20 ajánlás: A korai pszichoszociális beavatkozás szerepe a bűnelkövetés megelőzésében, 40/33. (1985) ENSZ-minimumkövetelmény szabályai a fiatalkorúak igazságszolgáltatási rendszeréről („A Pekingi szabályok”) ENSZ-iránymutatások vagy „rijádi iránymutatások”, 45/112 (1990) közgyűlési határozattal fogadták el

Az Európa Tanács miniszteri bizottságának a fiatalkori bűnözés kezelésének új módszereiről és a fiatalkorúakra vonatkozó igazságszolgáltatás szerepéről szóló, a tagállamokhoz intézett 2003. szeptember 24-i ajánlása (Rec (2003) 20)

Európa Tanács: a fiatalkori bűnözésre adott társadalmi reakciókról szóló, 1987. szeptember 17-i ajánlása (Rec (87) 20E)

Gyermekjogi Egyezmény 37. cikk (Kínzás, megalázó bánásmód és szabadságtól való megfosztás) a 385. oldaltól a 402-ig tart; a 40. cikk (A fiatal korúakat illető igazságszolgáltatás alkalmazása) pedig a 423. oldaltól a 439. oldalig Kézikönyv az ENSZ Gyermekjogi Egyezmény alkalmazásához, UNICEF-CSAGYI, Budapest, 2009, www.csagy.hu

³ Herczog, M.: Nincsenek csodák! A gyermekkorú bűnelkövetés megelőzéséről és kezeléséről, Fundamentum, 2008/2. 79–88. o., <http://www.jogiforum.hu/folyoiratok/15/789#ixzz0wI4XStvY>, Gyurkó, Sz.: A büntethetőség alsó korhatára, valamint a gyermek- és fiatalkorú elkövetőkkel szemben alkalmazott jogkövetkezmények körüli dilemmák, Kriminológiai Közlemények, 45. kötet, 2008, 73–93. o.

Herczog, M.–Gyurkó, Sz.: Ártatlanságra ítélve – gyermekkorú elkövetők az igazságszolgáltatás és a gyermekvédelem határán, Kriminológiai Tanulmányok, 44. kötet, 2007, Herczog, M.: A szakellátásba beutalt gyermekkorú elkövetők vizsgálata a fővárosi TEGYESZ adatai alapján (kézirat), Herczog, M.: Fiatalkorú bűnelkövetők családi háttere, KT, Budapest, 1994, 29–43. o., Hatvani, E.–Papházi, T.: Deviancia és szociális fogyatékoság. A javító-intézetekből elbocsátottak utánkövetéses vizsgálatának lehetőségei, tapasztalatai. 1–2. r. Társadalomkutatás, 1/2003: 101–124. o., 2/2003: 203–224. o., Kerecsi, K.–Kó, J.: A fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatásának hatékonysága, Kriminológiai Tanulmányok, 45. kötet, Budapest, 2008, 93–143. o.

⁴ ENYÜBS statisztika, <http://crimestat.b-m.hu/>

⁵ Alan W. Leschied: What works with young offenders? Summerizing the literature, http://www.unafei.or.jp/english/pdf/PDF_rms/no59/ch05.pdf

ÚJ FEJEZET A NAT-SAGÁBAN?

Széjjelszakadhat a szegregációs sebektől amúgy is vérző magyar iskolarendszer

Kezdetben volt a NAT. A felismerés állt mögötte konszenzussal a 80-as évek végén: az „egyenlőségek társadalmában” koncipiált „egyetanterv” növeli a különbségeket tanulók, társadalmi csoportok között, ellenben egy differenciáló tanterv csökkentheti ezeket egy társadalmi demokráciát hirdető változás jellemzőjeként. A kánon zsinórmértéke a nemzeti kultúra fő áramába torkolló helyi műveltségekben él igazán. (Báthory Zoltán egykori adatai szerint erre az időre már az iskolák 70 százaléka valóságosan letért a központi tanterv előírásainak széles útjáról, s különböző helyi igényeket keresett és szolgált.)

Hat esztendő viharai, munkálatai nyomán megszületett a Nemzeti alaptanterv (NAT) – azzal a céllal, hogy a funkcionalitás jegyében divergálja az iskolák tanterveit, a szakmai autonómia magasra értékelt elve jegyében az ún. helyi tantervekben fejeződjék ki egy-egy iskola konkrét viszonya a kultúra helyben érvényes összetevőihöz. A NAT szolgáljon jobb motivációként, a releváns tudás élményével kínálja meg a tanulókat, így segítve őket abban, hogy megtalálják helyüket a helyi kultúrát kifejező helyi társadalmakban. Ezt a gondolatot fejezte ki a NAT – segítő az orientációt. Ehhez készült az Országos Közoktatási Intézet elektronikus tantervbankja ajánlott tantervekkel, de még a gondolatát is üldöztük, hogy ez a több száz egységre rúgó kínálat „mintatanterveknek” neveztesse. Az adatbank – mint annyi minden – késve készült el, rossz volt a promóciója, nem segített annyit, mint tervezői elképzelték. De a magyar iskolaügy több fontos végvárában a helyitanterv-készítés azt jelentette: az iskolák megindultak egy felelős önmeghatározási kultúra irányában.

1998-ban az általános iskolák első évfolyamán beindultak a NAT-alapú tantervek. Szakmám árulása ekkor következett be: a megyei pedagógiai intézetek „elvégezték” az új kormányzat megrendelte kutatást: novemberre jelentették, hogy „kész, megbukott, szétverte az oktatási rendszert”.

Ekkor jött az oktatáspolitikai elhatározás: háromszintű legyen a tartalmi szabályozás! Kell valami mankó a felkészületlen, éretlen nevelőtestületeknek. Ez a közties szint lett a Kerettanterv a NAT és a helyi tantervek közé ékelve. Egyetlen műhely, a miniszter választotta

műhely alkotta meg a kánont. Jobbat-e? Rosszabbat-e? (El kell ismerni, voltak olyan műveltségi területek, ahol modernebb csapat kapta a megbízást, s korszerűbb tantervi elképzeléseket fogalmaztak az új jogszabályba.) De: egyet. Biztonságosat.

Egyet? Iskolatípusonként egyet! A „natoszkák” ideje jött el – mondta kritikusán a jeles oktatáskutató, *Mihály Ottó*. A kerettanterv a szegregáció eszköze lett, már nem esett szó átjárhatóságról.

2002-ben új kormány – 2003-ban új NAT. S lám – ez minden várakozás, minden program dacára – nem törölte el a kerettantervet, ám kimondta a kötelező többes számot. Érvényesnek ismerte el – a több kerettanterv egyikeként – a korábbi Kerettantervet is. Gesztus volt ez. Az előző hatalomnak? Nem. A pedagógusoknak, az iskoláknak szólt a gesztus. A folytonosság alapvonalát nem akarta megszakítani.

Ezen elképzelés köré szervezte a szakmai-társadalmi akkreditációt. Az Országos Köznevelési Tanácson belül létrehozta a Kerettantervi Bizottságot. A megoldás és az új testület nem oldott meg mindent. Nem adott például érvényes választ arra, mitől alternatív egy iskola stb. A „kihírdet” s „kiad”, „jóváhagy” miniszteri intézkedések erkölcsi hierarchiáját termelte ki, mintha mégiscsak lenne „kedvesebb” és kevésbé kedves kerettanterv...

50-es nagyságrendű mára az akkreditált kerettantervek száma. Ez akkor is tény, ha az alkalmazás már nem ilyen változatos, egy-két kerettanterv – jó kiegészítő szolgáltatásokat kínáló műhelyek, jobbára piaci szereplők, kiadók kerettantervi kínálatát uralja a piacot. Akad az akkreditált kerettantervek közt hagyományosabb, s akad igen progresszív is. Ünnepeztük a Belvárosi Tanodának a nehéz sorsú fiatalokhoz igazodó kerettantervét, példamutató munkának találtuk a Waldorf-kerettantervet (mely egyébként hívebb volt – bár felmentése volt – a NAT-hoz, mint a csiszolatott minisztériumi kerettanterv). Ugyancsak a progresszívebb kerettantervek közt tartottuk számon a Katolikus kerettantervet. Egészen remek munka készült az – egyébként sokak által keményen bírált – előrehozott szakképzés kerettanterveként is.

Jóformán minden műhely megszólalt, hozzárendezte a kerettantervhez

pedagógiai rendszerét, programcsomagját. Ama bizonyos „kompetenciafejlesztők” is idesorolhatók, melyek aztán több száz iskolában képezték az innováció alapját.

2007-ben korszerűsítették a NAT-ot. Az EU-kulcskompetenciákból következő elvárásokkal gazdagodott a jogszabály. A „követelmények” helyébe a „fejlesztési feladatok” fogalma lépett – kifejezve azt, hogy benne az iskola kötelezettségei fogalmazódnak meg: mit kell tennie annak érdekében, hogy tanulói megfeleljenek a XXI. századi európai elvárásoknak. (Félreértés ne essék: a tantárgyakat a NAT sosem helyezte törvényen kívül, a műveltség rendszerét rendezte immár több dimenzióban a kulcskompetenciák és műveltségi területek összefüggésrendszerébe, hogy ebből milyen tantárgyat konstruálnak az iskolák, ez a helyi tanterv dolga – nem tagadom: meglehetősen szűkre szabott órákontingens keretei között.)

Megindult a kultúráváltás újabb fázisa. Olyan képességek fejlesztése került a középpontba, melyek mint valóssággal számoltak az „életen át tartó tanulással”.

Most megszakad ez a folyamat.

Az új oktatási kormányzat álláspontja két pontban foglalható össze.

1. Tananyag kifejtése – előírása – nélkül nincsen NAT.
2. Kerettanterv készüljön minden iskolatípusra.

Ez utóbbi törekvéből kitűnik, hogy a kerettanterv szintjén értelmezett-rendezett – e szinten meghatározott – tananyag elve megmarad.

Akkor miért is kell a NAT-ba tananyag? Csak úgy.

Ideológiailag.

A reváns kedvéért. Ha az elődök „kivették”, mi majd – hivatkozással a kétharmados győzelemre – megmutatjuk erőnket, és visszarendezzük. Akár van rá funkcionálisan szükség, akár nincs.

Hogy is van ezzel a János vitézzel? Államtitkár asszony kedves példája ez. Még kinevezése előtt beszélt róla felháborodottan, hogy miképp lehetséges az, hogy egy iskola ma megengedheti magának, hogy netán ne tanítsa a János vitézt. A szolgálatkész tévériporter rá is tromfolt: „És az operát is tegyük bele a NAT-ba, mint a hazafias nevelés fő eszközét” – mondta szolgálatkészen.

(Folytatás a 14. oldalon.)

Határozott mondatcserék

Elfogadta az Óvodai nevelési alapprogram módosítását a kormány július 21-én, mert annak korábbi, 2009-es módosításakor két olyan mondat került be az alapprogramba, amely komoly visszatetszést váltott ki a szülők és az óvodapedagógusok részéről – indokolta a döntést *Hoffmann Rózsa* oktatási államtitkár. Az egyik mondat így hangzott: az óvoda „tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását”. Ezt a tárcsa úgy módosította: „Nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.”

A másik kifogásolt rész a migráns gyermekek esetében az „interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét” kívánta meg az óvodától. Ez úgy változott: „A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.”

„ÓVÓ NÉNI, MI AZ A NEMI SZTEREOTÍPIA?”

Hosszú hónapok elmérgesedett, sok-sok félreértést tartalmazó vitájának végére tett pontot Hoffman Rózsa államtitkár asszony, amikor az Óvodai nevelés programjából kihúzott és egy másikkal helyettesített egy bizonyos mondatot. Mint nyilatkozta: a közvélemény nyomására cselekedett, de nem rejtette véka alá azt sem, hogy a köz véleménye ez esetben nem állt távol a sajátjától.

Mi volt hát az a nagy felháborodást keltő mondat? Így hangzott: „Az óvodai nevelés ... tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.” Már az első ellenvetések megfogalmazásakor csodálkoztam azon, hogy miként lehet ezt a mondatot félreérteni. Hogyan tudja óvodapedagógusok és szülők sokasága úgy értelmezni, hogy valamiféle „nemtelen” nevelésre buzdít, hogy erővel kényszerítene a fiúkra a lányosnak tartott viselkedést, játékot, és tiltaná a fiúsakat (és persze a lányoknál is, csak fordítva)?

Elemezve a mondatot, három gondolatot találunk: egyet a gyermeki személyiség kibontakoztatásáról; egyet a nemi sztereotípiákról és egyet a nemi előítéletekről. Talán (remélem) a gyermeki személyiség kibontakoztatásával egyetértnek mindenféle politikai, ideológiai irányultsághoz tartozók. Az igazi baj a mondat két második részének meg nem értéséből, talán tudatos félreértéséből eredt. Mi az a sztereotípiák? Egy internetes idegen szavak szótárának meghatározása szerint: *felszínesen általánosító vélemény, negatív elképzelések és előítéletek együttese*. Mi az a nemi sztereotípiák? Berögzült, merev elképzelés arról, hogy milyenek kell lennie egy lánynak/nőnek és milyenek egy fiúnak/férfiának. Arról, hogy mi a szerepe a nőknek és férfiaknak a társadalomban tágabban és a családban szűkebben. A sztereotípiás gondolkodás nem vesz tudomást arról, hogy az ember nem csupán

biológiai, de társadalmi lény is. Nem érzékeli, hogy egy változó társadalomban a női és férfi szerepek is változnak.

Egy májusban tartott európai konferencia (Family Platform) legfőbb megállapítása is az volt, hogy napjainkban a család fogalma és tartalma hatalmas változáson megy keresztül. „Akár tetszik, akár nem, a férfi- és női szerepek közelednek egymáshoz” – jellemezte a helyzetet a plenáris ülés svájci előadója. A legtöbb európai országban a fiatalok (de már a középkorúak nagy része is) elutasítja a hagyományos, sztereotip nemi szerepeket. Az új férfi nem tart igényt arra, hogy családfőként és egyedüli keresőként irányítsa családját, viszont részt kér a gyerekek gondozásából a legkisebb kortól kezdve. A nők egyre nagyobb hányada számára fontos, hogy dolgozzon; önálló keresete legyen; egyre több kisgyerekes anya is kilép a munkaerőpiacra.

Mit javasolt hát az Óvodai nevelés programja? Azt, hogy az óvodapedagógusok kerüljék a nemi sztereotípiák erősítését. Ennél óvatosabb megfogalmazást nehéz lett volna alkotni. Nem csökkenteni akarja a sztereotípiák meglétét, csupán csak azt kéri, hogy legalább ne erősítsék azokat a pedagógusok. És még mit javasolt a program? Segítsék elő „a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását”, magyarul adják tudtára a kicsiknek, hogy a fiúk és a lányok egyformán értékesek. Értessék meg, hogy nincs abban semmi szörnyű, ha egy lány/nő kenyérkereső és egy férfi számára is fontos lehet az apaság.

Kutatások sora bizonyítja, hogy a magyar társadalom nagyon sztereotip módon gondolkodik a nemi szerepekről. Időben és földrajzilag is távoli ideálok szerint osztja ki a férfiak és nők társadalmi szerepeit. És nem tud ezek szerint élni, mert gazdasági és társadalmi berendezkedésünk nem a 19. századba és nem Afrikába helyez minket, hanem a 21. századi Európába. Fontos lenne megérteni, hogy

ha már az idő kerekét nem lehet visszaforgatni, el kellene fogadni a modernebb szereposztást. És megtanítani a gyerekeket arra, hogy lehet szépen és normálisan élni a nemi sztereotípiák csökkentésével is. És ha ez megvalósulna, akkor lehet, hogy 25 év múlva, amikor a mostani kicsik lesznek felnőttek, több gyerek születne. Mert adatok bizonyítják, hogy azokban az országokban, ahol a nemek közötti társadalmi szereposztás modernebb, ahol elfogadott és elvárt, hogy az apák részt vegyenek a gyerekek gondozásában, ahol az anyák közül többen eljárnak dolgozni, mint nálunk, ott sokkal több gyerek születik.

*Toth Olga, tudományos főmunkatárs
MTA Szociológiai Kutatóintézet*

Az óvónők tudják a dolgukat

A PSZ Óvodai Tagozata a múlt évben véleményezte az Óvodai nevelés országos alapprogramjának a módosítását, mivel mindenkitől csak pozitív visszajelzés érkezett ezzel kapcsolatban, azt támogattuk. Az elfogadása után voltak, akik aláírásgyűjtésbe kezdtek, azzal, hogy a módosítás a családi nevelés ellen van. Tény, hogy volt benne egy elég szerencsétlen mondat: „Tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.” Elég lett volna a mondat vége, mert végül is az a lényeg, s az alkotók szerint s szerintem sincs másról szó, mint a nők és férfiak közti egyenlőség, a nemi szerepek megváltozásáról, az arra való nevelésről. A gyerekek amúgy is a hagyományos nemi szerepet játsszák el az óvodában. Hozzáteszem, az óvónők tudják a dolgukat, csak akkor avatkoznak be a játékba, ha kell, s akkor sem direkt módon.

*Makár Barnabásné,
a PSZ Óvodai Tagozata elnöke*

A SZAKKÉPZÉS ÚJ ÚTJAI

Emberi, szakmai kompetenciák és nyelvismeret nélkül nem működik a mobilitás

Az ACVT (Szakképzési Szakértői Bizottság) 2010. júniusi, brüsszeli ülésén ismét fontos témák kerültek napirendre. Az évtizedváltás kapcsán nagy jelentőségű dokumentumok elfogadása, új programok életre hívása várható, olyanoké, amelyek a következő tíz évben meghatározzák majd a szakképzés területén az Unió céljait, működését.

A júniusi ACVT-ülés egyik legfontosabb napirendi pontja a lisszaboni stratégiát felváltó Európa 2020 stratégia kialakításával foglalkozott. Az új stratégia központi kérdése természetesen az Unió versenyképessége, de más célokat is tartalmaz (például mobilitás, új munkahelyek), valamint az ezekhez vezető eszközöket is. Meghatározó eleme az új stratégiának a szakképzés, amely eszköze lehet a gazdasági és szociális kérdések megoldásának. A stratégia végrehajtásához szükség lesz fontos nemzeti és bilaterális egyezmények megkötésére.

Fiatalok mozgásban

Az ACVT az új stratégia alapján új mobilitási programot hív életre, amely a Fiatalok mozgásban címet viseli majd. Ezzel kapcsolatban elhangzott: felesleges új mobilitási programot létrehozni, inkább a már meglévő és jól bevált programok működését kellene még jobban segíteni. A szociális partnerek egyöntetűen támogatták az új stratégiát. A munkaadók hiányolták a munkanélkülieknek, alacsony képzettségűeknek szóló programokat.

Az új stratégia kialakításával párhuzamosan zajlik a koppenhágai folyamat felülvizsgálata, illetve a 2010 második félévében elfogadásra váró új, bruges-i kommunikáció kidolgozása. A bizottság nyilatkozattervezetét vitára bocsátják, a miniszterek várhatóan december 7-i ülésükön fogadják majd el annak végleges szövegét. Elhangzott, a nemzetközi mobilitás ösztönzése érdekében fontosnak tartják az eddigi eszközök további használatát, például Europass, EQF, ECVET. A nyilatkozatban megfogalmazott legfontosabb célok a transzparencia, a minőség, a partnerség. Nagy hangsúlyt kap majd a kulcskompetenciák fejlesztése. Kiemelt cél az is, hogy kevesen hagyják el képzettség nélkül az iskolát.

A munkavállalói oldal szerint a kommunikáció önmagában nem fogja megoldani a válságot, munkahelyeket sem fog teremteni. A munkaadók is hiányolták a dokumentumból a válság tanulságait, az új kihívásokra való reagálást, de fontosnak tartották kiemelni, hogy elsősorban a kormányok felelősek a képzésért és a továbbképzésért.

A német munkavállalók képviselője

megvalósíthatatlannak nevezte a jövőbeni kompetencia-, illetve képesítésgények meghatározását. A moduláris képzést az első szakképzés megszerzése során kifejezetten károsnak, rossznak minősítette.

A finn munkavállalók szakértője aggasztónak tartotta, hogy a válság idején felerősödtek a társadalmi problémák és a fiatalok marginalizálódása. Úgy vélte, ezek megoldására hatékony eszköz a szakképzés, az új képzettségek, új munkahelyek létrejötte. Szerinte az államnak kellene gondoskodnia arról, hogy mindenkinek legyen lehetősége továbbképzésben részt venni.

Továbbépíténi az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Rendszert

A bizottság válaszában elhangzott, mivel a mostaninál nagyobb mértékű mobilitásra van szükség, ezért a jelenlegi programok nem elegendők. Fontosnak tekintik az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Rendszer (EQAVET) továbbépítését is, szándékaik szerint 2012-re minden országban ki kellene alakítani a nemzeti szakképzési minőségbiztosítási keretet. Fontos tényező emellett még a szakképzésben dolgozó tanárok, oktatók képzésének minőségbiztosítása is.

A CEDEFOP képviselői jelentésükben arról számoltak be, hogyan áll az egyes országokban a különböző európai programok megvalósítása. Megállapították, hogy az Európai Képzési Keretrendszer (EQF) adaptációjában viszonylag előrehaladott a munka, de az egyes NQF-ek (nemzeti képzési keretrendszer) kialakításában óriásiak az eltérések. Nyolc ország készült el teljes mértékben a saját képzési keretrendszerének kialakításával, 19 ország csak 2011-ben fogja befejezni a rendszer kiépítését és bevezetését. Vannak olyan államok is, ahol már uniós pénz segítségével a rendszer továbbfejlesztését célozták meg. Magyarországon az előző kormány létrehozta az OKKR Tárcaközi Bizottságot. Ennek koordinálásával kellett volna – a kormányhatározatnak megfelelően – 2010. májusra elkészülnie az Országos Képzési Keretrendszernek, ez azonban nem valósult meg.

A munkavállalói oldal szerint meglehetősen bonyolult a szakképzési keret-

rendszerek és a kreditrendszerek összekötése. Az is kiderült, hogy szinte minden országban ellentétes érdekű a felsőoktatás és a szakképzés.

Az ECVET bevezetése mindenhol lassan halad. A közeljövőben tervezik az önálló honlap létrehozását, magazin kiadását, valamint a felhasználói kézikönyv frissítését is. Tervezik egy ún. ECVET Label kialakítását, ami egy, az Europasshoz hasonló bizonyítvány lenne. A vita során a francia kormányzati szakértő aláhúzta, hogy emberi, szakmai kompetenciák, valamint nyelvismeret nélkül nem működik a mobilitás, bármilyen hasznos programot kínál is Brüsszel.

Újabb európai keretrendszer készül

Rövid tájékoztatást kaptunk egy újabb európai keretrendszer, az ESCO előkészületeiről, ez a Szakképzések, Kompetenciák és Szakmák Európai Kerete (ESCO – European Skills, Competences and Occupations framework) lesz. Célja a transzparencia és mobilitás elősegítése. A tervek szerint alulról építkező rendszer lesz, melynek kialakításában részt vesznek a munka világából érkezők, a szociális partnerek, a szakképző intézmények stb.

A munkaadók szerint egyáltalán nem biztos, hogy megint új eszközt kell létrehozni, inkább a már meglévőket kellene jól működtetni. Azt azonban üdvözlötték, hogy az új rendszer a munkaerőpiac valós igényeiből indul ki. Nem világos az sem, milyen transzferálható elemei lesznek az ESCO-nak, hiszen már létezik hasonló transzferrendszer; az EQF. A munkavállalói oldal is kétségeit hangoztatta. Elhangzott, több mint tízezer szakma van az Unióban, így erősen kétséges, hogy egy ilyen rendszer megvalósítható-e. Ráadásul az egyes szakmákban nem azonosak a különböző országokban a követelmények.

A bizottság válaszában elhangzott, hogy a kérdések koraiak, sok kérdésben, így az ESCO struktúrájáról még nincs döntés. A projekttel kapcsolatos első kísérletek már futnak (idegenforgalmi szakmákban), és ennek alapján megvalósíthatónak tűnik a rendszer létrehozása. Az első eredmények körülbelül két év múlva várhatók.

Békési Tamás (Zalaegerszeg)

AGRESSZIÓBÓL LEGYEN AKARATERŐ!

A legfontosabb a biztatás, a dicséret, az, hogy a bizalom lengje be a tanítást

Dávid dédunokám, 12 évesen megajándékozott egy madáretetővel – igen ügyesen fűr, farag, csiszol, szegel, szeret fával dolgozni. Nagyon megörültem, mert kicsi balkonra igen sok rigó jár. Fel is szegelte a falra az etetőt, ami a szomszéd balkonját elválasztja az enyémtől. Magot is hozott, és reggel az volt az első, hogy beszórtam az etetőbe, és vártam a madarakat a reggelivel.

Nemsokára két kis rigó repült az etetőre, és elkezdtek falatozni. Amikor egy sokkal nagyobb, erősebb rigó érkezett. Ugyanolyan feketerigó volt, csak testesebb, feketébb, a szeme villogott, és csőrével rákoppintott a kisebb rigók fejére. Azok félreálltak szerényen a balkon kerítésére. Falatozni kezdett, a két kisebb rigó csak nézte. Ekkor odarepült egyenest az etetőre egy harmadik közönséges rigó, de a király kiegyenesedett, és az ő fejére is rákoppintott erőlyesen. Erre ő is félreállt. Most már hárman várták, hogy a király befejezze a lakomát. Végre megrázta magát, körbenézett és elrepült, erre a három kis rigó békeségben elkezdett enni. Mi volt ez? Agresszió? – kérdezem magamtól. Minden élőlény úgy születik, hogy benne van az agresszió? Igen ám, de az állatok csak az élelem megszerzésére használják. És az emberek?

A kisgyermek még mind önző, csak az a játék kell neki, ami a társának van, hát el akarja venni, ha nem kapja meg, sír, vagy odacsap, és elveszi. Akkor a másik gyerek sír. Ha hagyjuk ezt, ahogy nőnek a gyerekek, az esetek egyre górombábbak lesznek. Ezt a minden gyerekekben munkáló erőt meg kell próbálni akaraterővé alakítani. Sajnos épp ez az az erő, ami a mai gyerekekben egyre inkább hiányzik.

A gyermeknek a játék-munka-alkotás egységében főleg sikerélményre van szüksége minden napra. Arra, hogy a társát partnernek tekintse, a tanítót és a szülőt segítőnek, mentornak. Dicsérni kell, nem büntetni. Jó lenne, ha a gyerekek tízéves koráig egy tanítónő tartaná a kezében az osztályt, de délután legyen még egy nevelő, aki ugyanúgy magáénak érzi a csoportot. Egy kis ismétlés, játék, mese, alkotás belefér. Jó volt erre az iskolai otthonos módszer, kipróbáltuk, bevált.

A buktatást felejtsük el! Akkora törést okoz, ami egész életre megbélyegzi a gyereket, mert kiveszi a megszokott társaságból, értéktelennek érzi magát, passzív lesz, sőt agresszívvá is válhat, mert másokat okol a kudarcért.

Mit csináljunk hát? Folytassuk az óvodában jól bevált napirendet, függetlenül az órabeosztástól. Mozgásos játék

– egy óra tanulás – udvari játék – séta – egy óra ismétlés – közös étkezés. Pihenés, mese. Délután játékos ismétlésfoglalkozás a szabadban, esetleg egy gyár, üzlet, kerti munka, erdő, állatkert, tanya meglátogatása, ha lehet, szülőkkel közösen. A gyerekekkel sokat kell beszélgetni. Én visszaállítanám a „beszéd- és értelemgyakorlatot” egész napra. Ha ügyesen irányítanak a tanítók, otthoni lecke nem is kell. A legfontosabb azonban a biztatás, a dicséret, az, hogy a bizalom lengje be a tanítást és az egész napot. Az agressziót át kell változtatni akaraterővé! Legyen az a jelszó: ezt te is meg tudod csinálni! A problémákat pedig akkor kell megbeszélni a szülőkkel, amikor még könnyen orvosolhatók. Egyedül nem megy!

Dávid most 19 éves. A nyolcadik osztály elvégzése után négy évig humán és szakanyagot tanult, az ötödik évben csak szakanyagot. Az elmúlt évben szakszűzát tett. Ma már van állása, keresete, és imádja a munkáját.

Ilyen iskolából kellene sok, minden szakmából, mert a gyermek akkor boldog, ha azzal foglalkozhat, amit szeret. Ha elégedett, akkor nem lesz agresszív.

*Kisné Polyák Erzsébet
művészeti oktató*

FELEJTHETETLEN NAPOK BRÜSSZELBEN

A Pedagógusok Szakszervezete Bács-Kiskun Megyei Szövetségének húsz tagja öt napot töltött a nyáron Brüsszelben. Mindez köszönhető volt annak, hogy a PSZ Bács-Kiskun Megyei Szövetsége sikeresen pályázott a TÁMOP 2.5.1.-re, amelynek keretében 45 millió forintot nyert. A projekt menedzsere Hartyányi Sándorné, a PSZ Bács-Kiskun megyei titkára volt.

A projekt céljai közt szerepelt a kétoldalú együttműködés kialakítása a megyei szakszervezet és egy EU-s pedagógus-szakszervezet között. Ennek köszönhetően volt módunk húszfős delegációval Belgiumba utazni, ahol öt napot tölthettünk Európa fővárosában, Brüsszelben. Ez olyan lehetőség volt, amely az ember életében nem sokszor adatik meg, hiszen nem mindenki láthatja kívülről-belülről az Európai Parlamentet, a Berlaymont-palotát, a Magyar Állandó Képviseletet, az ETUCE-t, vagy találkozhat EU-s képviselőkkel, biztosokkal, küldöttekkel.

Először az EU-parlamentet látogattuk meg, megismerkedtünk az épülettel, annak történetével és az abban folyó munkával. Küldöttségünk itt *Tabajdi Csaba* EU-parlamentari képviselővel találkozott. Másnap utunk a Berlaymont-palotába vitt, ahol *Andor László* magyar biztos beszélt biztos feladatairól, és bemutatta kabinetjének tagjait. Az Állandó Magyar Képviseleten hallgattunk előadásokat *Stelbaczy Tibor* Mertens-diplomatától, valamint *Nagy Katalin* szakdiplomatától. A harmadik nap hozta meg a számunkra legfontosabb találkozót. Ellátogattunk a brüsszeli pedagógus-szakszervezethez. Az alelnökök fogadtak minket, és nagy odaadással mutatták be szervezetüket, annak munkáját és a belga pedagógusok mindennapjait. A találkozón együttműködési megállapodást írtunk alá, ami a szorosabb kapcsolattartáson túl mindkét szakszervezet számára hasznos lehet. Ezt követően az ETUCE (Európai Szakszervezeti Szövetség Oktatási Bizottsága) munkatársai meséltek az európai szakszervezeti életéről, a pedagógusok helyzetéről, a jogi szabályozásról.

Természetesen a hivatalos találkozók után volt alkalmunk megtekinteni a város nevezetességeit, megkóstolni a tradicionális belga ételeket, italokat. Felejthetetlen öt nap volt, amit Brüsszelben tölthettünk.

Még annyit, hogy a TÁMOP projektnek köszönhetően számos szakszervezeti tag kollégánk vett részt angol nyelvtanfolyamon, szerzett alapfokú nyelvvizsgát, bővítette számítógépes ismereteit és gyarapította tréningeken szakszervezetről szerzett tudását. Bővebb információt a www.pszbac.hu honlapon olvashatnak.

Fehérné Kajtár Hajnalka
PSZ-IT Bács-Kiskun megye

SZAKMAI ÉRTÉKREND ALAPJÁN VÁLTOZIK AZ OKTATÁS

(Folytatás a 7. oldalról.)

– Nem a liberális reformok felszámolása volt a célunk. Nem is tudom pontosan, hogy mit nevezhetünk liberális oktatási reformnak, mit nem. Azokat az intézkedéseket korrigáltuk, amelyeknek szakmai helytelenségéről meg voltunk győződve. Tapasztalatom szerint az eddigi döntéseinkkel szemben a pedagógustársadalom csekély százaléka fogalmazott meg ellenvéleményt, a túlnyomó többség viszont egyetértését fejezte ki. Ezzel együtt odafigyelek a kisebbségi véleményekre is. A markánsan kisebbségi vélemények közül kettőt emelnék ki. Az egyik a NAT. Az ezzel kapcsolatban napvilágra került véleményekben vagy félreértés, vagy szándékos félremagyarázás olvasható. Szeretném egyértelművé tenni, nincs arról szó, hogy iskolatípusonkénti NAT fog születni. Egy közös Nemzeti alaptanterv lesz, mint eddig is volt, de iskolatípusonként más-más választható kerettantervvel. Nem egy, hanem kettő vagy három, adott esetben akár négy.

A kiskorúak elzárásának javaslata nem tőlünk ered, ez nem oktatási, hanem rendészeti változtatás. A részleteket még nem ismerjük, csak a szándékot, de az találkozik a mi véleményünkkel is. Mi is úgy gondoljuk, hogy a társaikat súlyosan veszélyeztető fiatalokat el kell különíteni a többiekétől, és olyan körülmények között nevelni, képezni, hogy minél előbb visszailleszhetőek legyenek a közösségbe. Nem gondolom, hogy cellába kellene zárni őket, ennek a pedagógiai hasznát erősen megkérdőjelezném. Azt viszont helyeselném, ha két-három ilyen gyerekkel egy-egy szakember kifejezetten pedagógiai, de mégiscsak zártabb, elkülönített intézetben foglalkozna.

– Ugyanakkor egyetlenegy intézkedés sem foglalkozott a magyar oktatás egyik legnagyobb gondjával, a szegregációval. Pedig világot látott a 2004-es romaintegrációs vizsgálat utóvizsgálata, és az derült ki, hogy az iskolák jelentős részében folytatódik a szegregáció...

– Nem ismerem ezt a beszámolót, tehát erre konkrétan nem tudok válaszolni. De hogy szinte máson sem törjük a fejünket, és mással sem foglalkozunk, mint hogy hogyan lehet felemelni a leszakadóban lévő rétegeket, ezt a legjobb és legtisztább lelkiismeretemmel állíthatom, Balog Zoltánnal, a társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár úrral heti kapcsolatban vagyunk, és közös programok kidolgozását kezdtük el.

– A közoktatásban folyamatosan

csökken a gyereklétszám, idén 13 ezerrel kevesebb általános iskolás, 2400-zal kevesebb szakiskolás, 4 ezerrel kevesebb gimnazista, 5 ezerrel kevesebb szakközépiskolás gyerek jár majd a közoktatásba. Kell-e emiatt a pedagógusoknak elbocsátástól tartaniuk?

– Nem. A pedagógusok számának a megtartása a cél, mi több, a leszakadó, a lemaradó térségekben a hátrányos helyzetű gyerekek megfelelő fejlesztéséhez még több pedagógusra lenne szükség. Ebből azonban nem következik az, hogy ha egy önkormányzat bezárja az iskoláját, vagy két osztállyal kevesebbet indít, fenntartja a pedagóguslétszámot. Sajnos előfordulhat, hogy esetleg elbocsátásra kényszerül. Ez helyben megtörténhet, de országos méretű leépítésre nem kell számítani. Mi arra ösztönözzük az önkormányzatokat, hogy tartsák meg a pedagógusokat.

– Ön a pedagógusoknak egyszázalékos, jelképes fizetésemelést is ígért.

– Erről szó sincs. Nem egyszázalékos fizetésemelést ígértem, hanem azt mondtam, a pedagógusok béremelésének az átlagfizetés-emelésnél legalább egy százalékkal magasabbnak kell lennie már az első évben. Ezt első lépésként gesztusértékű intézkedésnek tartom. Később azonban nagyobb arányú béremelést tervezünk a pedagógus-életpályamodell bevezetésével. Nézze, elég csak kinyitni a napi sajtót, hogy lássuk, gazdaságunk, pénzügyi helyzetünk mennyire labilis, katasztrófaelhárítás folyik minden területen. Ilyen körülmények között az, aki egy generális, nagy pedagógus-fizetésemelésért szállna ma harcba, ostoba ember vagy bohóc. Volt már ilyen is a politikai életben. Az utóbbi nem akarok lenni, az előbbi meg, remélem, hogy talán nem vagyok. Azt azonban reálisnak tartom, hogy a kormányzat kimutassa a szándékát, hogy jóvá akarja tenni azt a bűnt, amit az őseink jó hatvan évvel ezelőtt elkövettek, amikor a pedagógusok fizetését egyötödére csökkentették.

– A pedagógusképzést átalakítják?

– A pedagógusképzésben – valószínűsítem, a szakértői bizottságok is így gondolják – vissza kell állni az egységes, osztatlan képzésre és a tanárképző intézetek létrehozására, ami lehetővé teszi, hogy a tanári szak többlet legyen a szakos képzés mellett. A diákok számára kiemelt ösztöndíjjal tehetnénk vonzóvá a hiányszakmákat – például a természettudományi tanárképzést, mert e téren katasztrófa-helyzet fenyeget. Az egységes kétszakos képzéssel, a tanárképző intézetekben el-

végzett pedagógiummal a kontraszelekción kizárnánk, az ösztöndíjrendszerrel pedig vonzóvá tennénk magát a tanári pályát. Az életpályaprogram kidolgozásával az a célunk, hogy a pedagóguspályát kiszámíthatóvá, divatosá és tiszteletet parancsolóvá tegyük, és hogy a végzetek meg is maradjanak pedagógusnak.

– Ön úgy nyilatkozott, hogy az oktatásban kisebbfajta klebelsbergi csodát szeretnének végrehajtani. Klebelsberg Kunónak azonban jelentős pénz állt a rendelkezésére, mert Magyarország az első világháború veszteseként nem költött hadi kiadásra, és a pénzt nagyon okosan az oktatásra költötte. A tervekhez önnek is rendelkezésére áll majd a szükséges és megfelelő mennyiségű pénz?

– A gróf úr sokkal többet kiharcolt az oktatás és a kultúra javára, mint amit korábban elvitt a hadügy. A pénz azonban neki sem hullott az ölébe, de úgy tudott érvelni, hogy célkitűzéseit – nem könnyű politikai viták árán – el tudta fogadtatni. Anélkül, hogy e rendkívüli emberhez mérnem magam, biztos állíthatom, erre én is készen vagyok. Hogy aztán sikerül-e, vagy nem, azt majd eldönti a jövő. De azt mondhatom, új időszámítás kezdődött az országban. A kormány és minden jelentős politikai tényező egyetért abban, hogy az oktatási rendszert, a gyerekek ügyét, a nevelést végre a helyére kell tenni. Az országnak be kell látnia, ha az oktatási rendszeren keresztül nem költ a gyerekeire, akkor felemészti a jövőjét.

– Új tanév, új elvárások jönnek. Ennek tükrében milyen tanévre számít?

– Egy kicsit simábbra, békeesebbre. Arra, hogy jobb lesz az együttműködés szülők, gyerekek és tanárok között, mert a helyükre kerülnek a dolgok, visszatérünk a természetes értékrendhez. Ám sajnos sok gondra is számítok, mert anyagilag nehéz helyzetben vagyunk, és egy-két éven belül még nem remélhető, hogy ez gyökeresen, érezhetően változna. De az a fajta együttműködési készség, amelyet most érzékelné lehet az országban, ezen is segíthet. Sok ilyen apró jelről tudok. A kollégáknak azt kívánom, seose jussanak el addig a pontig, amikor azt mondják, hogy megbánták, hogy erre a pályára jöttek. Tisztában vagyunk azzal, hogy a gyerekekért vállalták a hivatásukat, és maradtak meg benne. Tartsanak ki a hitvallásuk mellett, higgyenek abban, hogy értük vagyunk, és nem ellenük, és figyelünk arra, hogy a munkájukat a legeredményesebben és örömtelien tudják végezni.

Millei Ilona

ÚJ FEJEZET A NAT-SAGÁBAN?

(Folytatás a 9. oldalról.)

Ez utóbbi buzgóságra már az államtitkár asszony is kénytelen volt szolid háritással reagálni, s helyesbítette a riportert:

– A daljátékra gondol, ugye?

Azt már nem tette hozzá, hogy a XX. század eleji magyarkodásban buzgólkodó fizikatanár átírta *Petőfi* elbeszélő költeményét. Neki nem volt elég „hazafias” a vég, hogy Jancsi és Iluskája nem a Pató Pál urak, a magyar nemesek, a gonosz boszorkák Okatootáiájában lesz boldog, hanem – holtuk után (a mesebeli világkorrekciónak megfelelően) Tündérországbán.

Ettől persze a *Petőfi*-költemény korszakos remekmű. Jó is tanítani, a gyerekek is szeretik (ők is vágnak a maguk Tündérországra, mint tudjuk). Ott is van minden magyarországi, sőt minden magyar iskola tantervében! Immár több mint 120 éve. Senki sem tud elképzelni magyarórát János vitéz nélkül!

De hát a kultúra már csak ilyen. „Nemzeti” és „alap” tanterve – mondhatni kánonja – organikusan, jóformán szájról szájra alakul, fejlődik, őrződnek a kincsei is.

Nincsen hozzá szükség kormányhatározatra. Tán nem is tesz jót neki.

Még valamit az iskolatípusokhoz rendelő kerettantervekről. Beteljesül általuk – félelmem nem rejthetem véka alá – a szegregációs sebektől amúgy is vérző magyar iskola-rendszer végzetes széjjelszakadása. Amitől egyébként a magyar pedagógiai hagyományban hosszú évtizedek óta óvtak a legjobbak.

Hogy csak a hitvalló protestáns *Karácsony Sándort* említsem.

Trencsényi László
egyetemi docens ELTE

Kreatív katedra

Szeretnénk bemutatni azokat a pedagógusokat, akik kiváló munkájukkal sokat tesznek a magyar oktatásért, a gyerekekért, a jövőért. Ezért kérlek titeket, aki ismer ilyen oktatókat, írja meg a nevét, elérhetőségét, hogy őt is bemutatassuk a lapban. Az ajánlatokat a milleii@pedagogusok.hu címre, vagy a 06-70-602-8885-ös telefonszámra várom.

Nyugdíjasok tanácskoztak Balatonföldváron

A PSZ Országos Nyugdíjasválasztmánya (ONYV) szokásos évi tanácskozását tartotta augusztus 23–26. között a balatonföldvári üdülőben. *Szabó Zoltán*, az ONYV elnöke köszönetet mondott a lehetőségért a PSZ Országos Vezetőségének. *Szigethy Marianna*, a PSZ Somogy megyei titkára házigazdaként köszöntötte a megjelenteket, és röviden ismertette a 70 megyei alapszervezet mozgalmi életének legfontosabb eseményeit. *Galisz Tamás*, a Mentor Kft. ügyvezető igazgatója tájékoztatót a novemberi Nyugdíjas Expo Kiállítás tervezett programjáról. *Horváth Erzsébet*, a Gárdonyi Géza Alapítvány titkára kérte, hogy azok, akik az alapítvány keretében pályáznak, kérelmüket a megadott szempontok alapján alaposan indokolják meg. A hozzászólások során felmerült annak az igénye, hogy az Idősügyi Tanácsok alapítását, működtetését jogszabály határozza meg. *Szabó Zoltán* elmondta, hogy az Országos Idősügyi Tanács működése jelenleg szünetel, további működtetéséről nincs információ.

Rágyanszki Györgyné ONYV titkár

Szakszervezeti kitüntetés Ózdon

Ózdon a június 3-án megtartott pedagógusnapi ünnepség szép percei közé tartozott, amikor *Bodolay Zoltán*, a Pedagógusok Szakszervezete Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Szövetsége elnöke átadta az Eötvös József-emlékérem vasfokozat kitüntetését *Vereskői Ilona* nyugdíjas tanárnőnek, aki Miskolcon, 1923. január 16-án született, és 1945. május 20-án lépett be a Pedagógusok Szakszervezetébe, amelynek ma is tagja. Az iskolai nevelő-oktató munkája mellett sok éven át részt vett „munkás”-felnoottatásban. Munkáját a pedagóguspályán eltöltött éveiben sok kitüntetéssel, pénzjutalommal ismerték el.

Prosek Gyuláné nyugd. tagozatvezető

Színes diplomásokat köszöntöttek Miskolcon

A színes diplomás kollégáknak bensőséges ünnepséget szervezett a PSZ BAZ Megyei Szövetsége a Megyeháza dísztermében. Százharminchatuk közül hatvanötven személyesen vették át jubileumi diplomájukat június 25-én. A sajtószentpéteri Kossuth Lajos Általános Iskola diákjainak és tanárainak színvonalas műsorát követően *Szirmai László*, a Miskolci Egyetem Comenius Tanítóképző Főiskola dékánhelyettese 44 arany-, 6 gyémánt-, 14 vas- és egy rubindiplomát adott át a kitüntetetteknek. A PSZ jelvényét és a díszoklevelet *Bodolay Zoltán*, a PSZ BAZ Megyei Szövetsége elnöke, Miskolc város ajándékát pedig *Kerekesné dr. Tóth Edit* főtanácsos asszony adta át az ünnepelteknek. Az átadást követően *Ódor Ferenc*, a BAZ Megyei Közgyűlés Elnöke ünnepi ebédet látta vendégül a színes diplomás kollégákat, majd kötetlen baráti beszélgetésen elevenítettük fel az elmúlt évek emlékezetes eseményeit. Jóindulatú támogatásukat ezúton is köszönjük.

Dobay László nyugdíjas tagozatvezető

Az egyszéri gyerek esete a nagy testvéreivel...

Mi, pedagógusok úgy érezzük magunkat, mint az „egyszéri gyerek”, akiért az iskola elé küldik a szülei a nagy testvért, hogy nevelje már meg azt a rendetlen gyereket, mert valami „Pisa-felmérésen” csak a középmezőnyben végzett.

Így a bátyus meghívza az egyszéri gyerek bal fülét, miközben így szidja:

– Nem érted, hogy milyen fontos a kompetenciák fejlesztése?!

Hiába mondjuk, hogy mi a „kompetencia” szót sem nagyon ismertük, amikor megírárták velünk azt a felmérést.

– Nem érted, hogy nem buktatunk?! – szid tovább a báty. – Mindenáron integrálunk! Mi az, hogy nem akarsz szociális feladatokat ellátni?! – kérdi mérgesen. – Úgy igyekezz, hogy akkor is engedd felsőbb osztályba, ha nem tanult meg idejében írni, olvasni, számolni!

Mi pedig igyekszünk, nagyon igyekszünk...

Telik-múlik az idő, eltelik négy év. Másik „nagy testvér” jön értünk, aki a jobb fülünket húzza meg: – Teljesen rossz, amit eddig csináltál! Ezért ezután már központilag mi mondjuk meg, hogy mit hogyan csinálj!

Mi újra mentegetőzünk: – Gyakran nem kapunk tízórait, uzsonnát, a táskánk lyukas. Nem tudunk kellően figyelni, mert a számlák miatt aggódunk...

Néha kapunk egy-egy pofont is: – Nesze, itt van egy százalék béremelés! – mondja a nagy testvér. – Fizess különadót! – rúg bele a sípcsontokba. – Vigyázz magadra, mert ha nem jól dolgozol, majd 65 évesen még csak nyugdíjba!

Mindeközben mit csinálnak a „szüleink”? A meleg szobában, a terített asztal mellett egymást szidják napestig.

Néha, álmunkban magunk előtt látunk egy szebb jövőt. Egy olyan világot, ahol beengednek minket a terített asztal mellé, és megkérdezik tőlünk:

– Mire van szükséged, hogy eredményesebb legyél? Mielőtt döntenénk egy-egy kérdésben, előtte meghallgatunk téged is. Adunk jobb iskolatáskát, és mindennap jut majd bele tízórai is. Nem kell majd négyévente „balra vagy jobbra át”-ot csinálnod.

De a legszebb álmunk az, hogy a szüleink kibékülnek egymással, és minket biztatva-támogatva együtt haladunk tíz-tizenöt évig.

Aztán felébredünk...

Béres Ildikó Miskolc

(Folytatás a 8. oldalról.)

Az elzárás nem kecsegtet sikerrel

A bevezetni tervezett intézkedés indokaként az az érv fogalmazódott meg, hogy a fiatalkorúak esetében nincs eszköz a rendőrség, bíróság kezében, mivel nekik nincs önálló keresetük, így nem tudják a büntetést kifizetni. Csakhogy éppen az elzárás és a magatartási, tanulási, beilleszkedési zavarokkal küzdő fiatalok összezárása biztosan nem kecsegtet sikerrel. Sajnos soha nem készült Magyarországon olyan vizsgálat, amely a korábban büntetett, kizárt gyerekek és fiatalok későbbi életútját vizsgálta volna, vagy áttekintette volna a börtönépességet abból a szempontból, hogy gyerek- és fiatalkorában követett-e el szabálysértést, bűncselekményt, és milyen korrekciós programban vett részt az érintett. E kutatások hiányában is jogos lehet az a feltételezés, hogy az érintett gyerekek és fiatalok több csoportra bonthatók, közülük azok, akik egyszeri cselekményben vettek részt, és megfelelő segítséget kaptak, semmiféle későbbi problémával nem kellett hogy megküzdjenek, míg azok, akik többféle okból veszélyeztetettek voltak, és nem kaptak megfelelő támogatást, könnyen sokszoros visszaesőként, illetve felnőttkorukban is a törvénnyel gyakran összeütközésbe kerülőként jellemezhetőek. Egy ilyen életpálya káros volta az egyén és a közösség szempontjából, valamint rendkívüli költségei tovább erősítik azt a nézetet, hogy a korai, jó minőségű, komplex programok sokszorosan és sokféle módon kifizetődők.

Kik a veszélyeztetettek?

Ismert, hogy egy adott korcsoportban jól megbecsülhető azoknak a gyerekeknek az aránya, akik különböző okoknál fogva veszélyeztetettek⁶. Idetartoznak a következő tényezők: szegénység; alacsony iskolai végzettség, szülők iskolázatlansága, munkanélkülisége; bizalomhiány; szegényes társas kapcsolatok; gyenge tanulási képességek; iskolai kudarcok, gyakori hiányzás, iskola abbahagyása; szülői törődés, támogatás hiánya; gyenge családi összetartás; temperamentum; erőszak a családban, különösen testi fenytés kiskorban; bűnelkövető közvetlen családtag; alacsony önértékelés, önbizalom; rizikós csoportokba, barátságokba kerülés; felnőtt példakép, támogató, mentor hiánya; nagy család, sok testvér; veszélyeztető magatartás; súlyos vagy folyamatos stressz, stresszes életkörülmények (szociális, szülő betegsége, halála, válás, társadalmi kirekesztettség, szülők alkoholizmusa, droghasználata, szülők mentális betegsége stb.)⁷

Ezek nem önmagukban, hanem több rizikófaktor együttállása esetén jelezhetnek előre.

Az is egyértelműnek látszik, hogy a veszélyeztető tényezők jelentősen csökkenthetők univerzális és célzott programokkal, mint amilyen: a pozitív szülőség – erőszakmentes nevelés, isme-

retekkel és készségekkel felruházott szülők – elősegítése szülői programok, önszorgító csoportok, médiafigyelem stb. által⁸; a kisgyermekkorú magas színvonalú napközbeni ellátások (pl. Biztos Kezdet⁹, flexibilis nyitva tartású, integrált bölcsőde-óvoda, családi programok); az iskolai erőszak-megelőző és -kezelő programok (pl. Olveus-módszer¹⁰, a mediáció (tettes-áldozat mediáció, családi csoportkonferencia, helyreállító igazságszolgáltatás) különféle formái, erőszakmentes kommunikáció oktatása)¹¹; befogadó, integráló iskola, amely képes és meg akarja valósítani az egyénre szabott programokat; iskola utáni, hétvégi, szünidei programok biztosítása; a gyermeki jogok ismerete és alkalmazása a szülők, szakemberek, gyerekek számára.

Pedagógusok és szülők felkészítése, bevonása

A fenti programok megvalósítása ma sokféle akadályba ütközik. A pedagógusok nem kapnak felkészítést alapképzésük során ennek a szemléletnek és módszertanának az elsajátításához, és a közhangulat, a szakpolitika, a szülők egy része sem pártolja ezt. A szülők esetleges felkészültsége a nevelésre, intoleranciája a problémás gyerekekkel szemben, az iskolával és egymással való együttműködés hiánya megnehezíti az új szemlélet elfogadtatását, ezért kiemelt feladat a szülők bevonása is, amint azt az iskolai erőszak-megelőző programok is hangsúlyozzák.

Végül ki kell térni arra, hogy a családi pótlék iskoláztatási ellátássá alakítása azt jelenti, hogy a jogszabályalkotó ezzel kívánja a sokat, igazolatlanul hiányzó gyerekek családját ösztönözni, büntetni. Az érintett gyerekek a szabálysértést, bűncselekményt elkövetőkkel nagyrészt azonos halmazt alkotnak. Az 1998-ban egyszer már sikertelenül bevezetett program értékelésekor kimutattuk, hogy ez az intézkedés azért nem lehetett eredményes, mert a fentiekhez hasonlóan a jelenséget, és nem a lényegét ragadta meg. Annak vizsgálata, hogy ki miért nem jár iskolába, és hogyan lehetne pozitív módon ösztönözni a sikeres iskolai részvételt, elmaradt. A bevezetés utáni helyzetet elemeztük, ebből láthatók a kudarc okai¹². A feltételhez kötött támogatások vizsgálata jól mutatja, hogy mit kell tenni a hatékony végrehajtáshoz¹³. A jövőben könnyen lehetséges, hogy az iskoláztatási támogatás segíteni fog abban, hogy a gyerekek fizikailag bent tartózkodjanak az iskolában, de ez kevés lesz ahhoz, hogy mindazok a fentiekben jelzett problémák megoldódjanak, ami sikeres iskolai karrierjüket, és ezzel a bűnelkövetővé válásukat nagy valószínűséggel megelőzi. Ennek része az is, hogy az idézett kutatásunk alapján egyértelmű volt, miszerint az iskolák többsége nem jelentette a hiányzásokat, lévén nem volt felkészülve a motiválatlan, sokproblémás gyerekek és fiatalok fogadására. Ha pedig ez nem változik, az intézkedésektől semmiféle pozitív eredmény nem várható.

⁶ Herczog, M.: Nincsenek csodák! A gyermekkorú bűnelkövetés megelőzéséről és kezeléséről, *Fundamentum*, 2008/2. 79–88. o., <http://www.jogiforum.hu/folyoiratok/15/789#ixzz0w14XStvY>

⁷ Mary B. Carr–Trish A. Vandiver: Risk and Protective Factors Among Youth Offenders, *Adolescence*, 2001 ősz, http://findarticles.com/p/articles/mi_m2248/is_143_36/ai_82535314/

⁸ Építsük együtt Európát a gyerekekért, a gyerekekkel, Európa Tanács programja, www.coe.org

⁹ www.biztoskezdet.hu

¹⁰ Mihály Ildikó: Erőszak az iskolában, *Új Pedagógiai Szemle*, 2000/9. 75–80. o.; A gyermekeket ért agresszió és bántalmazás (fizikai, lelki és szexuális) kezelése a nevelési-oktatási intézményekben, munkanyag:

www.budapestedu.hu/data/cms27088/int_kez_bant.ppt+gyermek+szexu%C3%A1lis+b%C3%A1ntalmaz%C3%A1s%C3%A1nak+t%C3%BCnetei&cd=3&hl=hu&ct=clnk&gl=hu

¹¹ Helmut Kury–Joachim Obergfell–Fuchs: Crime Prevention – New Approaches, Weisser Ring, Mainz, 2003, 15–60. o., Békés és fájdalommentes megoldások – családsegítő mediációs szolgáltatások Magyarországon, tanulmánykötet (szerk.: Herczog Mária). Család Gyermek Ifjúság Kiemelten Közhasznú Egyesület. Budapest, 2005, Christie, N.: Büntetésipar. A nyugati stílusú gulagok felé. Osiris Kiadó. Budapest, 2004, Fellegi Borbála: Út a megbékéléshez – A helyreállító igazságszolgáltatás intézményesülése Magyarországon, *Napvilág Kiadó*, 2009, Ifjúság, bűnözés, devianciák, *Új Ifjúsági Szemle*, VI. évfolyam, 2–3. szám, 2008 nyár–ősz, 97–106. o.

¹² Herczog, M.: Iskoláztatási támogatás, *Család, gyermek, ifjúság*, 2000/6., 2–9. o., Herczog Mária: Az iskoláztatási támogatással kapcsolatos feladatok, *Család, gyermek, ifjúság*, 2000/6. 9–12. o.

¹³ Aktív szociálpolitikai eszközök, feltételekhez kötött készpénztranszferek a világban és Magyarországon

http://www.kim.gov.hu/misc/letoltheto/100519_tarki_tanulmany_aktiv.pdf, Eben Friedman–Elena Gallová Kriglerová–Mária Herczog–Laura Surdu: Assessing Conditional Cash Transfers as a Tool for Reducing the Gap in Educational Outcomes Between Roma and Non-Roma, REF Working Papers, December 2009

CSEKKEL SOKKAL KÖNNYEBB PIHENNI

Pályázatok és feltételek nyugdíjasoknak és fogyatékkal élőknek

A Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány (MNÜA) a Magyar Köztársaság Kormánya, valamint hat szakszervezeti konföderáció által 1992-ben létrehozott közhasznú tevékenységet ellátó civil szervezet, az üdülési csekk kibocsátója.

A munkáltatók egyre növekvő arányban ismerik fel annak szükségességét, hogy közreműködjenek munkavállalóik, volt munkavállalóik és ezen személyek közeli hozzátartozóinak pihenésében, üdülésében, kikapcsolódásában. Ezen túlmenően a dinamikus növekedéshez nagymértékben hozzájárult a korszerű on-line megrendelési lehetőség bevezetése is.

Az elmúlt évek kedvező változásaként folyamatosan bővül az üdülési csekk felhasználhatóságának köre, és ezáltal egyre több belföldi szolgáltató csatlakozhat az üdülési csekk rendszeréhez. Jelenleg 12 ezer elfogadóhely várja az üdüléscsekk-tulajdonosokat különböző szolgáltatásaival. A szolgáltatók sokszínűsége biztosítja, hogy a mintegy kétmillió üdülési csekkkel rendelkező felhasználó mindegyike találhasson magának, igényének megfelelő szolgáltatást.

ÜDÜLÉSI CSEKK

Az üdüléscsekk-rendszer célja, hogy mind többen hazai szolgáltatók segítségével pihenjenek, kikapcsolódjanak, üdüljenek, sportoljanak, egészségüket megőrizték, a betegségeket megelőzzék.

Az üdülési csekk révén egyre több személy tud támogatott módon üdülni, pihenni, rekreálódni, kikapcsolódni, felfrissülni, azaz teljesebb emberi életet élni.

Az üdülési csekk természetbeni juttatásként nyújtható támogatás. Üdülési csekket adó- és járulékkedvezményvel kaphat: munkavállaló, szövetkezeti tag, szakszervezeti tag, nyugdíjas, gazdasági társaság személyes közreműködő tagja és mindezen személyek közeli hozzátartozói, szakképző iskolai tanuló, kötelező szakmai gyakorlatának ideje alatt a hallgató, a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány pályázatai alapján szociálisan rászoruló.

Az üdülési csekket – az adóév első napján érvényes havi minimálbér összegéig – adó- és járulékmentesen adhat munkáltató, szövetkezet, szakszervezet, Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány, gazdasági társaság (a személyesen közreműködő tagjának). Annak a magánszemélynek – vagy törvényes képviselőjének –, aki üdülési csekket ellenérték nélkül kap vagy engedménnyel vásárol, a csekket átadó kifizető számára nyilatkozatot kell adnia.

Ha a magánszemély az adóévben több kifizetőtől is átvett ellenérték nélkül vagy engedménnyel üdülési csekket (csekket), akkor részletezve kell feltüntetnie az egyes kifizetőktől átvett tételeket. Amennyiben nem kapott ellenérték nélkül vagy engedménnyel üdülési csekket, akkor erről nyilatkoznia kell.

A kifizetőnek – a másolati példányon – cégszerű aláírással kell igazolnia a fenti nyilatkozat átvételét; a magánszemélynek ezt a másolatot az elévülési idő lejártáig meg kell őriznie.

A kifizetőnek az ellenérték nélkül vagy engedménnyel magánszemélynek juttatott üdülési csekk értékéről, az engedmény mértékéről és a megfizetett adóról magánszemélyenként, az adóazonosító jel feltüntetésével adatot kell szolgáltatnia az adóhatóság számára. Javasoljuk, hogy az üdülési csekk átvételkor a fentiekben leírt adatokat külön írja fel magának!

Az üdülési csekk ingyenes juttatása adózási szempontból természetbeni juttatásnak minősül. A mindenkori minimálbért meghaladó rész (korlátozás nélkül) adóköteles, amelynek közterheit a juttató viseli.

Az üdülési csekk olyan utalvány, amelyet névértéken váltanak be az elfogadóhelyek.

Az elfogadóhelyeket a helyszínen matrica jelzi: „Üdülési Csekk ELFOGADÓHELY”

Az üdüléscsekk-elfogadóhelyek és az üdülési csekk pluszt nyújtó szolgáltatók címlistája megtalálható a www.udulesicsekk.hu honlapon.

AZ ÜDÜLÉSI CSEKK FELHASZNÁLÁSA

Az üdülési csekk felhasználható:

- Szállás és hozzá kapcsolódó egyéb szolgáltatásokra
- Étkezésre
- Utazási szolgáltatásokra
- Vonatutak menetjegyeinek megvásárlására
- Buszutak menetjegyeinek megvásárlására
- Hajóutak menetjegyeinek megvásárlására
- Sétarepülésre
- Autópályadíjra
- Kulturális szolgáltatásokra (színház, múzeum, fesztiválok belépőjegyei, tanfolyam)
- Mozijegyek megvásárlására
- Egészségmegőrzésre, betegségmegelőzésre (fitnesz, természetgyógyászat, fogászat stb.)
- Fürdő- és uszodai szolgáltatásokra
- Sport- és szabadidő-szolgáltatásokra (Vidámpark, HUNGEXPO, HUNGARORING stb.)
- Állat- és növénykerti belépőkre
- Kölcsönzésre (gépkocsi, motorkerékpár, bicikli, egyéb szabadidős cikk stb.)
- Belföldi utasbiztosításra
- Internet-előfizetésre

Az üdülési csekk névre szóló, készpénzt kímélő fizetőeszköz, de a csekk tulajdonosa a társaságában lévő személyek által igénybe vett szolgáltatásokat is kifizetheti. Az üdülési csekk más személyre át nem ruházható, készpénzre nem váltható.

Amennyiben a szolgáltatások ellenértéke meghaladja a felhasználó rendelkezésére álló üdülési csekk értékét, a különbözetet a felhasználónak ki kell egyenlítenie. Ha a szolgáltatások ellenértéke nem éri el a felhasználó részére rendelkezésre álló üdülési csekk értékét, az elfogadóhely nem jogosult készpénzben visszaadni a felhasználó részére a különbözetet.

(Folytatás a 17. oldalon.)

(Folytatás a 16. oldalról.)

Az üdülési csekk felhasználására az üdülési csekken feltüntetett érvényességi időn belül van lehetőség, de a különböző címleteket más-más időpontban, eltérő helyeken is elkölthetjük. A lejárt üdülési csekk fizetőeszközként nem fogadható el, cseréjére vagy a névérték pénzben történő megtérítésére nincs lehetőség.

Fontos tudni, hogy amennyiben a felhasználatlan üdülési

csekk – bármilyen okból – kikerült az igénylő birtokából, az üdülési csekk letiltása kérhető a 06-1-248-21-50 telefonszámon. A telefonon történt letiltást a bejelentőnek írásban is meg kell erősíteni ajánlott postai küldeményként, vagy telefax útján. Az írásbeli nyilatkozatnak tartalmaznia kell az elveszett üdülési csekk darabszámát, értékét, sorszámát, a telefonon történt bejelentés időpontját, a letiltás hivatkozási számát, valamint a felhasználó nevét és lakcímét.

MAGYAR NEMZETI ÜDÜLÉSI ALAPÍTVÁNY 2010. ÉVI PÁLYÁZATAI

EZÜST NYÁR

Pályázat nyugdíjasok részére

Pályázók köre: azon belföldi illetőségű, nyugellátásban részesülő, 62. életévét betöltött (pályázat benyújtásának időpontjában) személy, akinek havi teljes összegű ellátása nem haladja meg a 70 000 Ft-ot, és más jövedelemmel nem rendelkezik.

Rendelkezésre álló támogatási keret: 750 millió Ft.

A pályázat keretében egy adatlapon egy fő pályázhat.

A kérelem benyújtásának kötelező melléklete: a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság (NYUFIG) 2010. évi havi nyugellátás megállapítását tartalmazó igazolásának másolata (nem megfelelő sem a havi kifizetést igazoló szelvény, sem a bankszámlakivonat). Gondnokolt személy esetében az erre vonatkozó határozat másolata is csatolandó.

A pályázattal elnyerhető támogatás formája és mértéke:

Az Alapítvány 40 000 Ft értékű, névre szóló Üdülési Csekket biztosít 15 000 Ft önrész megfizetése esetén.

ESÉLY A PIHENÉSRE

Pályázat fogyatékossgal élők részére

Pályázók köre: azon belföldi illetőségű, 18. életévét betöltött fogyatékossgal élő személy, aki:

– fogyatékossgal támogatásban, és/vagy vakok személyi járadékában, és/vagy magasabb összegű családi pótlékban részesül 2010. évben, és

– havi teljes összegű ellátása és jövedelme együttesen 2010. évben nem haladja meg a nettó 75 000 Ft-ot. Megjegyzés: A fogyatékossgal élő személyek – esetleges – kiegészítő tevékenységből származó jövedelme, illetve a foglalkoztató intézményben elszámolt nettó havi keresete nem kizáró ok, amennyiben az ellátások és a jövedelmek együttes összege sem haladja meg a nettó 75 000 Ft összegű értékhatárt.

A pályázatra rendelkezésre álló támogatási keret: 150 millió Ft.

A pályázaton egy fő önállóan vagy egy fő + egy kísérő (18. életévét betöltött személy) együttesen pályázhat.

A kérelem benyújtásának kötelező melléklete: a pályázat benyújtását megelőző hónapban kapott összes járandóságának átvételét igazoló dokumentum (postai szelvény vagy bankszámlakivonat másolata) és a foglalkoztató intézmény (amennyiben van) jövedelemigazolása a havi nettó keresetről. Gondnokolt személy esetében az erre vonatkozó határozat másolata is csatolandó.

A pályázattal elnyerhető támogatás formája és mértéke:

A fogyatékossgal élő személyek esetében az Alapítvány 40 000 Ft összegű Üdülési Csekket biztosít 15 000 Ft önrész megfizetése mellett. A kísérő személy részére az Alapítvány

20 000 Ft Üdülési Csekket biztosít 10 000 Ft önrész megfizetése esetén.

A fogyatékossgal élő kísérő nélkül, azaz önállóan is pályázhat.

Általános pályázati feltételek

A pályázatok kizárólag az előírt „PÁLYÁZATI ADATLAP 2010” formanyomtatványon vagy annak másolatán nyújthatók be. Az egyes pályázati kiírások szövege, valamint a pályázat benyújtásához szükséges adatlap a www.udulesicsekk.hu honlapról letölthető, vagy ezen kiadványunkban megtalálható.

A pályázatot a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítványhoz postai úton kell eljuttatni. Cím: 1590 Budapest, Pf. 44.

Az elbírálás határideje: A csoportosan (minimum 20 fő) beküldött pályázatok esetén folyamatos.

Az egyénileg beérkezett pályázatok elbírálására a pályázat lezárását követően kerül sor.

A támogatás elnyerésére vonatkozó feltételek a pályázati keretösszeg kimerüléséig állnak fenn.

Egyéb feltételek és rendelkezések:

- A Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány (továbbiakban: Alapítvány) a támogatást csak névre szóló Üdülési Csekk formájában biztosítja.
- A 2010. évi pályázatok keretében csak azok a személyek részesülhetnek támogatásban, akik 2009-ben nem nyertek el támogatást az Alapítvány szociális célú üdülési pályázati keretében.
- A hibásan, hiányosan vagy nem feldolgozható adatokkal kitöltött és/vagy kötelező mellékletek nélküli, illetve határidő után beérkezett pályázatok érvénytelenek.
- Az érvénytelenül beadott pályázatok hiánypótlására, javítására nincs lehetőség.
- A csoportosan (minimum 20 fő) beküldött pályázatok esetén a szervező nem lehet gazdasági társaság vagy egészségügyi és szociális közintézet.
- Az adatok valóságtartalmát az Alapítvány ellenőrizheti.
- A pályázók az elbírálás határidejét követően a 06 1 248 2150 telefonszámon – adóazonosító jelük bebillentyűzésével – automata útján értesülhetnek arról, részesültek-e támogatásban, vagy sem.
- A pályázat eredményéről írásos értesítést csak azok kapnak, akik támogatásban részesülnek.
- Az Üdülési Csekk csak a rajta feltüntetett személy jelenlétében használható fel a csekken feltüntetett érvényességi időn belül. Az Üdülési Csekk átruházását a törvény bünteti.
- Az önrészt a pályázó saját költségén vagy a pályázót támogató szervezet által befizetett alapítványi támogatásként, közcélú adomány formájában fizetheti meg.
- Ugyanazon személy csak egy, az elsőként beérkezett pályázata alapján juthat az Alapítvány által biztosított támogatáshoz.

Egy „bakgyűjtő” tanár emlékeiből

Dr. Sebestyén Árpádné Varjú Anna 1939-ben született Nyíregyházán. Iskoláit Szatmárcsekében, majd a nyíregyházi Zrínyi gimnáziumban végezte; a debreceni egyetemen szerzett magyar–oroszlak szakos tanári diplomát. Debreceni középiskolában – a Csokonai gimnáziumban, majd a Dienesben – tanított nyugdíjazásáig. Anyanyelvi önképzőkört vezetett, részt vett a magyar nyelvi tankönyvek kipróbálásában. A Kölcsény Társaság alapító tagja.

Sebestyéné Varjú Anna Kancsal múzsa című kötetéről így ír: „Gyűjtésemet főleg a Dienes László nevét viselő debreceni középiskola legkülönbözőbb típusú osztályaiban, saját diákjaim körében végeztem. Az évek során a tanulói aranymondásokból valóságos »diákszáj-irodalomtörténet« gyűlt össze. Az én feladatomban már csak az volt, hogy mondataikat kellő sorrendben, egymás után leírjam, s magától kikerekedett egy-egy irodalmi korszak, életrajz, regény, novella vagy vers diákváltozata.”

CSEHOV

A csinovnyik halála című *költeménye* egy kishivatalnok, Cservjakov *harcijáról* szól. Ez a kis *önhitű*, kis *személyiségű* ember belehal, hogy a színházban *letűszköltsz* egy magasabb *rendű* személyt. Többször *exhumálja* magát, és nem hiszi el, hogy megbocsátottak neki.

Csehov azzal ér el nagy hatást, hogy mindig a *legtakaragatottabb* helyekhez nyúl.

ADY ENDRE

Ady magát hol **Esze Tamás unokájának**, *hunn új legendájának* nevezi. **A föl-földobott kő alatt** is ő *rejtőzik*. **Góg és demagóg fia** is Ady. Itt erősen hangsúlyozza, hogy ő *újmagyar*, és *valahova be akar törni*, bármit is csináljanak vele. A versről optimista befejezés *lóg le*: Adynak mégis sikerült *behoznia a határon nyugati dolgokat*.

JÓZSEF ATTILA

A Dunánál című versben egy *rakodót* látunk, aki az alsó kövön ül, és látja, hogy a víz *nem tiszta*. *Az egész versen átfolyik a Duna*, s a költő a *hullámokba rejtji mondanivalóját*. A folyó *sodra szemben áll* a költő gondolataival. A mélyből *felhossa az őseket* is.

ÖRKÉNY ISTVÁN

Tóték című műve a *tót atyafiakról* szól. Fiuk parancsnoka, a *partizánmozgalmakban* kimerült őrnagy Tóték falujába megy szabadságát *letölteni*. Tót úr *daliáns* tűzoltó, ez okozza az első bajt, mert kiderült, hogy Tót és az őrnagy közt *magaslati* különbség van, ezért Tótnak össze kell magát húznia. A család minden tagja buzgón igyekszik *kielégíteni* az őrnagyot, de legjobban Ágika.

Az őrnagyot *kergetik* a háborús emlékek, ezért állandóan *felhúzza magát*, *kiakad* Tóték szokásaitól. Éjjel-nappal csattog a *maróvágó*, és Tóték teljesen *kikészülnek*.

Egyik jelenetben Tót már a budiba menekül, de aztán az őrnaggal együtt *a budin ülve szabadulnak meg a világ bajaitól*.

A csattanó az, hogy a Tótéknak jött leveleket eltünteti a *félíg félnotás* postás, nem tudják meg, hogy fiuk rég elesett. Tót nem bírta tovább, négy egyenlő darabra vágta az őrnagyot, s ezzel *elvágtá az utolsó szálakat is*, melyek a háborúhoz kapcsolódtak.

C
S
A
L
Á
DVörös Ferenc
rajza

Költő, aki a bűnre kiált

Kaiser László 1953-ban született Budapesten. A fővárosi Széchenyi István Gimnáziumban érettségizett 1971-ben. Szegeden a Juhász Gyula Főiskolán végzett magyar–történelem szakon 1977-ben, majd az ELTE Bölcsészettudományi Karán magyar szakon 1980-ban, illetve a Színház- és Film-művészeti Főiskolán dramaturg szakon 1983-ban. Dolgozott segéd munkásként, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban könyvtárosként, 1983–1985-ig a veszprémi Petőfi Színházban dramaturgként, 1985-től a Pannónia Filmstúdióban, későbbi nevén Videovox Stúdióban szinkronlektorként; 1995-től a Hungarovox Kiadó és Oktatási Stúdió vezetője, tanára. Kiadóvezetőként elsősorban hazai szerzők műveit jelenteti meg. Több mint száz könyv szerkesztésében vett részt, számos klasszikus műhöz írt bevezetőt a Talentum Diák-könyvtár sorozatszerkesztőjeként, sok könyvhöz írt előszót, ajánló szöveget.

1991-ben Eötvös József-ösztöndíjban részesült, 1999-ben a Magyar Mozgóképek Közalapítvány Józsa Péter kutatói ösztöndíját, 2010-ben a Nemzeti Kulturális Alap ösztöndíját kapta. 2003-ban és 2005-ben a Salvatore Quasimodo költőversenyen oklevelet, 2006. március 15-én Petőfi Sándor Sajtószabadság Díjat kapott, 2006-ban a nemzetközi Brianza-díjat vette át Olaszországban olaszra fordított verseiért.

BŰNRE KIÁLTÓ

Lárma e korban mérge a dalnak is, így marad árván dalnok is, népe is, így marad bátor a gyáva, a félénk, így marad jóra kevésnek a gyatra barátja, a gyarló. Álmod a csönd, az a béke előtti, a bűnre kiáltó.

ÜDVÖZLET
A VÁNDORNAK

Embernek fia vagyok én,
arcomon annyi minden látszik,
eljutottam csapásokon
ama tölcéséres hurrikánig.

Visszautak poklaitól
szájamat szigorúra zárom,
birtokom immár önmagam,
súgom ezt – és nem kiabálom.

Üdvözöllek, megtért vándor,
s végleg hazatalálva kérem,
mostantól maradj ifjúnak:
idő előtti vénülésem!

MONDD!

Helgának

Mondd, hogy szebb lesz ez az év,
mondd, hogy vidulhassak,
s mondd, hogy van értelme még:
szónak, csóknak, dalnak.

Mondd, hogy sughassam neked:
kellesz most és holnap,
nélküled az ördögök
velem torkoskodnak.

Vonz a mélység, s ha nem vagy,
semmi lesz a minden:
maradjunk meg egymásnak
gyönyörű bilincsben!

„NEM ELÉG ISKOLÁT FÖNTARTANI, AZT JÓ TANÍTÓVAL IS KELL ELLÁTNI”

Részlet Trefort Ágoston miniszter úr 1885. évi beszédéből

Nyugdíjas kollégáinktól, Fetés Andrásztól megkaptam a Néptanoda című újság 1885. évi teljes kiadását könyvbe kötve. Gondolom, az Országos Iroda székházában létesítendő pedagógusmúzeum első darabja lesz ez. Ám úgy tűnik, minden ígélet dacára – egyelőre – ez marad az egyetlen tárgy, amelyet kiállíthatnánk. Ezért, no és azért, hogy lássuk, 1885 óta nem sok mindenben változtak a magyar oktatás gondjai, virtuális múzeumot nyitottam, minden lapzámban idézek a könyvből. Most a Néptanoda 1885. június 27-i számából. A múzeumba való tárgyakat pedig továbbra is várjuk az Országos Irodába.

Trefort miniszter úr Pozsonyban

„A közoktatásügyi miniszter úr a hó 14-én tartá meg beszámoló beszédjét Pozsonyban választói előtt. E beszédéből csupán azok reprodukálására szorítkozunk, melyek a népoktatásügyre vonatkoznak. Erre vonatkozólag a miniszter úr a következőket mondá:

„A népoktatásunk is halad, de talán nagyobb mérvben quantitative, mint qualitative. Itt a javulásnak szintén első feltétele a tanítók nevelése. Tanítóképzők internatus nélkül nem hozzák meg a kellő sikert. Az állami tanítóképzőket valamenynyit internatussal kell ellátni, s ha az meg lesz, a felekezetiakat erkölcsi eszközökkel s ha szükséges, törvény által kényszeríteni kell, hogy képzőiket ak-

ként szervezzék. – Nem elég iskolát föntartani, azt jó tanítóval is kell ellátni. – Azonkívül a népoktatásnak practicus irányt kell adni; nem elég, hogy a nép olvasni és írni tudjon; oktatni kell azt, hogy egészséges legyen s hogy a maga szakában jó munkás is legyen. Intelligencia, vagyon s egészség, abban pontosul össze az én politikám, s ebből kifolyólag nekünk népünk fejlődése érdekében sok állami iskolát kell állítanunk, iparoktatásról nagy mérvben kell gondoskodni s ez úton is az ipart fejleszteni, s a mennyiben nincs, teremteni kell.”

A miniszter úrnak eme kijelentése megint csak azt igazolja, hogy ismeri oktatásügyünk hiányait, s azok orvoslását komolyan el van határozva keresztül vinni. Más kérdés az, hogy az általa megjelölt módok a helyesek is, és hogy azok keresztülvitelét ép oly eréllyel teljesítendő is. Mert fájdalom, ismételve hallottunk helyes elveket a miniszteri ajkáról, de azok megvalósítása még mindig késik. Ilyen, hogy többet ne említsünk, a népiskolák tananyagának reductiója, s azoknak helyes és más alapokon leendő tanítása, azaz, hogy népiskolában az oktatás közép- és súlypontja az értelmes olvasás, írás és számolás. Nagyon igaza van a miniszter úrnak, hogy népoktatásunk inkább quantitative, mint qualitative halad, s hogy nem elég iskolákat fentartani, azokat jó tanítókkal is kell ellátni. De hogy egyeztethető össze ezen ki-

jelentése azon eljárásával, hogy a felekezeti tanítóképezdek ma is a legtöbb helyen csak három éves tanfolyammal bírnak, nem is említve, hogy ezekbe felvételi vizsga alapján az elemi tanodákat alig végzett növendékek vétetnek fel tanítójelöltekül, a kikkél tehát hiányozván az előképesség, valamire való tanítókká soha nem lesznek; az sem tartozik a ritkább esetek közé, hogy az ily minden előkészület nélküli suhanczok a nélkül, hogy valaha a tanítóképezdek belsejét látták volna, nem ritkán egy év alatt magán úton tanképesítő vizsgálatot tesznek s tehetnek a nélkül, hogy ott az állam kormánya felügyeletet gyakorolna e vizsgák miként teljesítése körül, mert a törvény ily tanintézetek állami felügyeletét oly minimumban állapította meg, hogy az teljesen illuzorius. Az meg már valódi botrány, hogy leányok, kik alig rázták le az elemi iskola porát, csak a képezdei tanárok 10 havi magán úton történt nem annyira kiképzetése, mint busás megfizetése után szintén a fontosabb módon képesítettek; Pécssett pl. minden évben tuczat számra gyártanak ilyen tanítónőket, s a mint tudjuk, az idén is vagy 16 nőtanító lesz képesítve. – Egyáltalában mi köze a férfitanítóképezdeknek a tanítónők felvétele, taníttatása és vizsgáihoz. Nagy ideje volna már, hogy a tanítóképesítés szigorú törvény által szabályoztatnák, s felekezeti képezdektől egyáltalában megvonatnák a jog tanképesítési vizsgát tartani.”

CSODAMESÉK A VEGYÉRTÉKRŐL

Lang Györgyi olyan tanárokért rajongott, akik emberszámba vették a diákokat

Mindannyiunknak volt olyan tanítója, tanára, akinek arca talán már rég a múlt homályába veszett, de néhány szava, tette egy életre szóló iránytűt adott a kezünkbe tudásvágyból, emberségből. Olyan ajándék volt ez, amely sokkal drágább annál, hogy értékét pénzben mérhetnénk, és amiért csak a köszönet lehet elég nagy fizetség. Ezért minden számunkban helyet adunk a visszaemlékezésnek. Most Lang Györgyi, a Pa-Dö-Dő énekesre azokra a pedagógusokra és arra az intézményre emlékszik, akikről ő azt a bizonyos iránytűt megkapta.

Lang Györgyi, a Pa-Dö-Dő énekesnője, amikor felidézte, ki az a tanár, akitől ő a legtöbbet kapta, először az általános iskolából Cili nénit, vagyis Pál Tibornét említette. Cili néni a zuglói Május 1. úti – ma Hermina úti – általános iskola harmadik osztályában kezdte oroszra tanítani. Az alapozás olyan jól sikerült, hogy az énekesnő minden nehézség nélkül le is tudott érettségizni a nyelvből azzal a tudással, amit Cili nénitől kapott. De Lang Györgyi nem csak ezért hálás Pál Tibornénak. Azt mondja, azért volt olyan jó tanár, mert megszerettette velük az orosz nyelvet. S hogy későbbi életében tudta-e hasznosítani az orosz tudást? Igen, amikor a pécsi színházban egy orosz nő rendezte azt a darabot, amelyben játszott, nagyon büszke volt rá, hogy kollégáival szemben neki nem volt szüksége tolmácsra ahhoz, hogy megértse az instrukciókat.

Lang Györgyi hálával gondol Kiss Zsuzsanna tanárnőre is, aki kémiára és biológiára okította a diákokat, és „úgy tudta mesélni, hogy hány vegyértéke van a mit tudom én, minek, hogy az maga volt a csoda”. Akkor még úgy gondolta, ő is ezt a két tantárgyat fogja szaknak választani az egyetemen.

Az énekesnő arra is büszke, hogy a budapesti Radnóti Miklós Gimnáziumban Persányi Miklós (a későbbi környezetvédelmi és vízügyi miniszter – a szerk.) tanította a biológia rejtelmére. Azt mondja, kicsit másképp emlékeznek ugyan a dologra, ő úgy, hogy Persányi Miklóstól tanulta meg az élővilág szeretetét, a volt miniszter pedig úgy, hogy nem tudta megtanítani neki a biológiát, de mindez ma már nem is érdekes...

A középiskolás Lang Györgyi a Radnótiban olyan tanárokért is rajongott, akik nem is tanították. Azt mondja, azért, mert ők voltak a példa arra, hogyan viselkedik emberként a pedagógus. Úgy, hogy emberszámba veszi a diákokat, és úgy is beszél velük. Ilyen volt közöttük között Bársony Vera magyartanár is, aki a tanítás mellett színjátszó szakkört is vezetett. Igaz, abba nem vette fel Györgyit, mert nem találta elég jónak, ám Györgyi ennek ellenére is imádkozta, mert szimpatikus volt neki, és olyan kisugárzása volt, ami mély benyomást tett rá. No, és azt is tudta, hogy van valami keresnivalója a színjátszás körül. Erre bizonyítékot is kapott tavaly, amikor Radnóti Miklós születésének centenáriumát ünnepelte a gimnázium, mert a magyar tanár, Schiller Mariann őt kérte fel, hogy szavalja el a költő versét, mert ő a legalkalmasabb rá.

TÖBBRŐL VAN SZÓ, MINT A KÖZOKTATÁS JÖVŐJE

Engedjék meg, hogy szakértőként felvessek néhány összefüggést úgy, ahogy én látom. Azt gondolom, ha az egész alkotmányos rendszerben nem helyezik el magát az oktatást, akkor nem érdemes róla beszélni. Sokkal többről van ugyanis szó, mint arról, hogy mi lesz a közoktatás jövője, vagy hogy a pedagógusnak lesz-e megfelelő bére. Az utóbbira a legkönnyebb válaszolni, én azt mondom, hogy igen. Ha megszűnik a gazdasági válság, és a ciklus végére meglesz rá a lehetőség, szinte borítékolni merem, hogy a közszféra bérét meg fogják emelni. Én azonban ennél többet kérdezek. Mégpedig azt: milyen pedagógust látnék én szívesen? Gondolkodó, alkotó és jól megfizetett pedagógust, vagy olyat, akit jól megfizetnek ugyan, de gondolkodni nem engednek. Mert ez is egy lehetséges paktum. A szakszervezet elfogadná az utóbbit? Biztos vannak itt történelemtanárok, gondolják végig, volt-e olyan időszak, amikor nagyon jól megfizették a közszférát, és hogy mi volt ennek az ára.

Hogy miért kell a történelemre emlékeznünk? Mert éppen most készül egy olyan alkotmány, amiről a világon semmit nem lehet tudni azonkívül, hogy benne lesz a Szent Korona. Azt, hogy ezenkívül még mi, nem tudjuk. Vajon benne lesz-e a véleménynyilvánítás szabadsága, a lelkiismereti és vallásszabadság, a tanszabadság és a tanítás szabadsága, az állam és az egyház szétválasztása? Miért lényeges ezt tudni? Mert e nélkül nem lehet megválaszolni, hogy mi legyen a közoktatási törvényben. Jó lenne, ha a szakszervezetek elérnék, hogy közreműködhessenek az alkotmány megfogalmazásában, tartalmának kialakításában, azért, hogy az előbb említett általános alapelvek benne legyenek.

Elhangzott itt a foglalkoztatás biztonsága. De lehet-e ezt garantálni, ha az alkotmányban nincs benne, hogy legyenek szakszervezetek, azoknak legyen jogosítványuk a beleszólásra? Az új alkotmánynak tartalmaznia kell a gyülekezési szabadságot, a népszavazás jogát és számos olyan alkotmányos jogot, amelyek ma még benne vannak. Ezért nem lehet tudni, hogy mi lesz a közoktatásban. Lehet ugyan a magyar hagyományokra hivatkozni, de először azt kellene tisztázni, mit is értünk magyar hagyományon.

Vajon lesz-e önkormányzati rendszer? Nem vitatom, lehet szidni az önkormányzatokat, és lehet azt mondani, hogy az állammal könnyebb megállapodni, de szeretném elmondani, hogy a közel 2600 intézményfenntartó önkormányzat 80-90 százaléka kevésbé kész arra, hogy bezárjon egy intézményt, mint az állam. Majdnem biztos, hogy az állami fenntartásban működő intézményrendszerben nemigen lesznek kisiskolák. Őszintén szólva, ha pénzügyminiszter lennék, én sem tartanám fenn azokat. Nyolctíz-tizenötös tanulói létszámra nem tartható fenn iskola.

Beszéljünk arról, hogy milyen lesz a közoktatás, ezzel kapcsolatban mit kell önöknek végiggondolni. Kezd kirajzolódni az egész tantervi struktúra. Elhangzott, lesz egy új Nemzeti alaptanterv részletes, tartalmi követelményekkel. Az a gond, hogy ha jól emlékszem, eddig négy Nemzeti alaptanterv született, ebből kettő van hatályban. Lehet behozni egy harmadikat is, de a közoktatásban az a nehéz dolog, hogy mindenhez, az alaptantervek kifutásához is 12 év kell. Ennyi ideig fut végig a rendszeren. Ugyanezt tudom mondani a kerettantervre is. Hallgattam, hogy visszaállítják a tagozatos oktatást. Ez nehezen érthető „újítás”, hiszen majdnem minden iskolában van, csak úgy hívják, hogy emelt szintű oktatás. Magyarán szólva, abban kellene gondolkodniuk a szakszervezeteknek, jó-e az, hogy egy tanterv-, egy tankönyvrendszerre épül minden, és utána egyedi engedélyeket kell kérni?

A korábbi törvényekben nem volt szó szülői, tanulói, pedagógusjogról, nem volt szó nevelőtestületről, jogorvoslati eljárásról, nem voltak benne a szakszolgálat intézményei, a nevelési tanácsadók, a logopédia és így tovább. A mai közoktatási törvény azért terjedelmes, mert az egész rendszer benne van, benne vannak a jogok, az önkormányzati jogok és kötelezettségek. Kérdés, ha ezt lebontjuk a „hagyományosra”, mindez benne lesz-e. Én ismerem a régi törvényeket is, azok tényleg egyszerűek voltak, mert a tankerületről szóltak, ami az akkori központi hatalom kinyújtott kezeként működött.

A szakszervezetnek azt kell végiggondolnia, hogy indokoltnak, szükségesnek látja-e a mindenféle jogok kivételét a törvényből, mert a Szárny és tehernek, amelyre most alapozzák a szabályozást, két mellbevágó megállapítása volt. Az egyik, hogy ez az oktatási rendszer javíthatatlan, hogy miért, az nem derül ki az anyagból, a másik, hogy nagyon sok joga van a tanulónak. Hallom, hogy igaz, nagyon helyesnek. Szeretném elmondani, hogy azok a jogok, amelyek benne vannak a törvényben, ha kikerülnek belőle, akkor is megvannak, mert él a Gyermekek jogairól szóló egyezmény és a szociális charta. Tessék elolvasni a közoktatási törvényt, miként van benne, hogy ezeket a tanulói jogokat hogyan lehet az iskolában gyakorolni. Azt mondja, hogy a tanulót megilleti a véleménynyilvánítás szabadsága, mert ezt nem lehet elvonni. De odateszi azt is: hogyan lehet ezt gyakorolni? Úgy, hogy ezzel ne zavarja a művelődéshez való jogot, továbbá, hogy tiszteletben tartsa mások emberi méltóságát. A tanulót megilleti a levelezéshez való jog, amit nem lehet elvonni, mert alkotmányos jog. Hogyan? Hogy ezzel ne zavarja a tanuláshoz való jogát másoknak. Ha végigolvassák, az is kiderül, hogy ezeknek a jogoknak a gyakorlása házi rendben szabályozható.

A kamarák kérdésköre azért érdemel különös figyelmet, mert a civilizált államokban a kamara alulról szerveződik, létrehozását nem felülről rendelik el. A mostani kamarai gondolat azt a veszélyt rejti magában, hogy a szakszervezet és az ágazati érdekegyeztetés helyébe léptetik.

Amit a szakszervezetnek még végig kellene gondolnia, az az egész ellenőrzés, a szakfelügyelet kérdése. Nekem nem a szakfelügyelővel van bajom, hanem a szakfelügyelettel mint rendszerrel. Mert a szakfelügyelő lehet jó is meg rossz is, azt embere válogatja. A szakfelügyelet legfontosabb feladata azonban az volt, hogy ideológiai szempontból ellenőrizzen. Nem akarom vitatni, hogy a szakfelügyeletnek volt segítő funkciója is. Semmi más nem történt 93-ban, mint hogy az ellenőrzés meg a segítés szétvált. Az ellenőrzés szakmai ellenőrzésként bekerült a törvénybe, és mellette bekerült a szaktanácsadói rendszer. Az ellenőrzéshez bejöttek a szakértők. Vannak, akik megkérdézik, akkor miért nincs külső ellenőrzés az iskolákban. Én nem tudom, hogy hogyan lehet elfelejteni a 4-6-8-10 évenkénti mérés értékelérendszerét. Hadd mondjam el, hogy Európában majdnem egyedülálló ez a rendszer. Egy baja van, hogy nincs meg a fedezete a továbbfejlesztéshez.

A szaktanácsadói rendszerrel is az a probléma, hogy piaci alapon működik, és az iskolák nem tudják igénybe venni. Mindezzel csak arra szerettem volna utalni, hogy van belső és külső ellenőrzés, egyelőre pénz nincs ahhoz, hogy a rendszert működtetni lehessen.

(Dr. Szüdi János szakértő előadása elhangzott a PSZ Országos Vezetőségének tanévnyitó gyűlésén 2010. augusztus 28-án.)